

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dissertationes Ad Jus Publicum Romano-Ecclesiasticum

Bessel, Johann Franz

Coloniæ, 1715

VD18 14847493

Dissertatio II. De Potestate Summi Principis Ecclesiastici.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61383](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61383)

patus. Cæterum ex regno Neapolitano ad Pontificem etiam spectat Benevento, ex medio ferme Neapolitani regni gremio. Nihilominus utraque Sicilia à sede Pontificia dependet jure feudi, estque feudum Pontificium.

⁴ His terris Italicis accedit in Galliâ Comitatus Avenionensis, Avignon, cujus caput eodem no-

mine appellatur Avignon, urbs magna & pulchra in Provincia sive Provence, ad Rhodanum, quam urbem interfecat fluvius Sorgue. In hac urbe anno 1303. Universitas & Archi - Episcopatus fundatus. Hanc urbem anno 1348. à Joanna Caroli II. Comitis in Provence filia, titulo emptionis acquisivit summus Pontifex Romanus.

DISSERTATIO II.
DE
POTESTATE SUMMI PRINCIPIS
ECCLESIASTICI.

PRæterea dignitas summi Principis Ecclesiastici vel maxime relucet ex ejusdem potestate, à qua non minimum mutuatur splendorem, & à qua metimur fulgorem Majestatis. Frustra equidem Majestatem ambiret, à quo omnis potestas procul exularet; quapropter qui ad Pontificis Majestatem non cupit caligare, eamque non fictitiam intueri, ejusdem Imperii radios universum orbem perstringentes oportet investigare. Hinc fit

§. I.
DE POTESTATE LEGISLATIVA SUMMI
PONTIFICIS.

SUMMARI A.

1. Summus Pontifex habet potestatem legislativam immediatè à DEO.
2. Potestatem hanc potest exercere

summus Pontifex electus, licet nondum sit coronatus. 3. Potest legem universalem condere, etiam non requisito consensu

K 3

consensu Cardinalium. 4. Potest legem universalem prescribere toti Ecclesie, etiam extra Concilium. 5. Lex Pontificia & universalis obligat omnes omnino Christianos. 6. Num etiam Protestantes & reliquos A catholicos? 7. Quid operetur pax religiosa? 8. An lege Ecclesiastica obligentur non Christiani sive infideles. 9. An summus Pontifex obligetur propriis legibus, & vis legis quotuplex sit?

Quæres 1. An summus Princeps Ecclesiasticus potestatem legislativam habeat immediatè à DEO concessam?

Resp. Affirmativè Suarez de LL. lib. 4. c. 3. n. 10. Reding. de LL. quest. 16. a 1. Controv. 1. n. 10. Gibalinus l. 5. c. 3. q. 3. §. 3. & 13. D. Francisc. Schmier Tract. de jure leg. c. 5. sect. 2. §. 1. est conclusio catholica.

Prob. 1. ex illa Joann. 21. pascite oves meas. Math. 16. quodcumque ligaveris &c. secundo ex c. 3. dist. 21. tertio c. 1. c. 2. dist. 19. c. 16. c. 18. caus. 24. quest. 1. quarto ex ratione, quia ex dictis summus Pontifex est caput Ecclesie & Vicarius Christi c. 13. de Judic. certè non ab homine sed à DEO constitutus; si igitur Deus, etiam à Deo constitutus Pontifex habet sibi concessam potestatem legislativam. Quod si

Dicas ex allatis textibus & ratione tantummodo probari, quod summus Pontifex regendi, non etiam Leges ferendi potestatem à DEO sit adeptus.

Resp. Quod potestas pascendi & ligandi amplior sit, quam ut con-

10. à quo tempore leges Pontificie incipiant obligare? 11. Ubi leges universales Pontificie debeant promulgari? 12. Solvuntur objectiones. 13. An ad hoc ut leges Pontificie obligent, requiratur acceptatio populi Christiani? 14. Solvuntur objectiones. 15. An & quatenus Græci obligentur legibus universalibus Pontificis? 16. An lex Pontificia obliget in conscientia?

stringatur ad solum regendi munus, ipsum legis vinculum videtur esse illa ligatura, quam summus Pontifex in terra pro suo facit arbitrio; ex quo enim superior, Rector & caput est fidelium, est quoque legislator. per c. 3. de Constit. ibi: *translato sacerdotio necesse est, ut legis translatio fiat.* Quia omnis communitas perfecta requirit potestatem superiorem, non qualemcunque sed legislativam. quapropter in c. 7. dist. 19. Agatho Papa ait, *sic omnes Apostolica sedis sanctiones accipiendæ sunt, tanquam ipsius divini Petri voce firmata sint, & Stephanus Papa c. 4. ead. dist. ait: Quia in speculum & exemplum S. Romana Ecclesia, cui nos Dominus præesse voluit, proposita est, ab omnibus, quicquid statuit, quidquid ordinat, perpetuo & irrefragabiliter observandum est.* Innocentius III. in c. 3. de Translat. Episcop. inquit: *Non humana sed divina potius auctoritate dissolvi, quæ Romanus Pontifex (qui non puri hominis, sed Dei vicem gerit in terris) Ecclesiarum necessitate vel utilitate pensata, dissolvit,*

dissolvit, adde c. 6. *caus. 25. quest. 1. c. ult. de Constit.*

2. *Quest. 2. An Romanus Pontifex legitime electus absque ulla confirmatione, consecratione, coronatione, potestatem legislativam exercere possit?*

Resp. Affirmative & prob. *ex c. 1. dist. 23. ubi Nicolaus II. in Concilio Lateranensi ita decernit: Electus tamen, sicut verus P. ipse obtineat auctoritatem regendi Romanam Ecclesiam, & disponendi omnes Facultates illius, quod Beatum Gregorium ante suam consecrationem, fecisse, cognovimus. Idem statuitur in Extravag. ult. de sentent. Excomm. inter commun.*

Ratio est, quia summus Pontifex, cum superiorem in terris non revereatur, confirmatione opus non habet, sed quamprimum canonicè & legitime electus est, divinâ auctoritate tanquam verus Christi Vicarius & divi Petri successor potestatem Ecclesiasticam nanciscitur; Cardinales siquidem, non ut Canonici Episcopo, jus aliquod summo Pontifici per Electionem tribuunt, sed nudam personam designant, in quam immediatè Deus supremam Ecclesiæ potestatem transfert *c. 6. de Elect.* & ibi: *Gonzalez. n. 15. c. 13. qui filii sint legitimi.* Neque consecratio quidquam de jurisdictione confert sed ordinis duntaxat potestatem indulget; minus coronatio aliquid præstat, cum magis ceremonialis sit quam substantialis.

Quæres 3. An Romanus Pontifex legem universalem independentè à Cardinalibus ferre possit?

Resp. Affirmative, ita Abbas in *c. 2. de Clericis non resident.* Felinus in *Rubric. de Constit. n. 2.* Suarez, *d. 1. num. 14.* Reding. *loc. cit. n. 11.*

Ratio est, quia Romanus Pontifex eandem obtinet potestatem quam obtinuit S. Petrus, *Extravag. 1. de Major. & obed. inter commun.* sed D. Petrus habuit potestatem condendi Leges independentè à consilio Cardinalium, illius enim ætate necdum erat erecta Cardinalium dignitas, & Apostoli licet in Ministerium & adjutorium Petri fuerint assumpti, non tamen in plenitudinem & consortium summæ potestatis. ergo, vide *c. 16. & seqq. caus. 9. quest. 3.*

Objicies. In constitutionibus Pontificiis sæpius occurrit hæc clausula: *de fratrum nostrorum consilio;* Ergo Pontifex sine Cardinalium consilio nequit legem universalem condere.

Resp. Explic. antec. ita ut illa clausula importet necessitatem adhibendi Cardinales ad constitutionis valorem N. ad majorem deliberationem & rei constitutæ ponderationem denotandam C.

Quæres 4. An summus Pontifex extra Concilium generale possit leges universales pro totâ Ecclesiâ præscribere?

Resp. Affirmative, AA. non solum illi, qui extra Galliam docent Pontificem esse supra concilium, sed etiam iidem, prout latè ostendit

dit

dit Gibalinus *lib. 5. c. 3. quest. 3. §. 7. §. 13. & 14.*

Prob. Conclusionem hanc tum ex *dd. Dissert. 1.* tum ex *quest. 1.* cum enim Pontifex maximus jurisdictionem suam immediate nactus sit à Deo, neque in exercitio illius pendeat à concilio, utpote quod ab ipfomet approbari & congregari debet, *c. 4. de Elect.* nec continuo, & quoties poscit Ecclesie utilitas convenire possit, poterit indubie Pontifex leges sine Concilio præscribere. Denique in Monarchia sive Regimine Monarchico hæc potestas legislativa est penes unum principem, atqui Statum & Regimen Ecclesiasticum esse Monarchicum, dictum est. Ergo

Objicies. *1. Matth. 18.* Christus omnibus Apostolis dixit, *quacunque alligaveritis super terram. Joan, 20. sicut me misit vivens Pater, & ego mitto vos.* Ergo potestas ferendi leges universales, est data toti Ecclesie, non autem soli Capiti Ecclesie.

Resp. N. Conseq. quia ibi potestas ligandi atque solvendi Apostolis, eorumque in officio successoribus limitate tantum pro suis determinatis Ecclesiis concessa fuit, claves verò totius regni cælorum nulli quam Petro ejusque successoribus sunt commissa, sicut aliud est claves ararii habere, & pecuniam ex arario, quia illud plenitudinem, hoc portionem tantum potestatis ostendit; ita aliud est, clavem habere Regni cælorum, aliud potestatem ligandi & solvendi, hoc

enim partem, illud totum significat.

Quæres 5. *An lex Pontificia & universalis obliget omnes Christianos cujuscunque sexus, conditionis & dignitatis sint?*

Resp. Affirmative & prob. *c. 1. de Constit. e. 4. de Majoritate & obedientia. Extravag. 1. eod. inter communes c. 13. de judic.*

Ratio est, quia dum Apostolo Petro totius Ecclesie cura est concessa, ac omnium ovium salus concredita, non potest ab Imperio legum Ecclesie universalium se subtrahere, nisi qui extra aut supra Ecclesiam semet constitutum inani cogitatu finxerit, ergo sine differentia sexus & conditionis supremi & infimi, mares & feminæ, summo Pontifici legem universalem promulganti obedire tenentur.

Quæres. 6. *An Protestantes & reliqui Acatoli ab observantia legum Ecclesiasticarum sint immunes?*

Nota. Protestantium nomine veniunt & nuncupantur tum illi qui sunt Augustanae Confessioni addicti, qui se alio nomine vocant Evangelicos, tam etiam Reformati sive Calvinista. Quo præmisso:

Resp. Hos in foro externo & contentioso non adstringi legibus Pontificiis, sed transgressoribus concessam esse impunitatem & permiffam immunitatem, quoad omnia ea quæ ex illorum articulis fidei dependent. Quam immunitatem 7 obtinuerunt per pacem religiosam, quæ

quæ inita fuit primò Passavii anno 1552. ac postmodum in Comitii Augustanis anno 1555. & denique in instrumento pacis Westphalicæ art. 5. & 7. aucta. Quæ immunitas eousque extenditur, ut injuriarum conveniri possit, qui aliquem Confessioni Augustanæ addictum vocaret hæreticum. Quoad forum autem internum negativam de jure non improbabiliter tenent D. König. *ad tit. de Constit. n. 12.* P. Engel. *ibid. n. 16.* Wiestner. *n. 98.* & aliis tum *ex can. 5. dist. 45.* tum etiam ex hac potissimum ratione: quod quicumque sacro baptismatis fonte expiantur, januam Ecclesiæ ingrediuntur, ac Christo omnium Salvatori, ac consequenter etiam ejus in terris Vicario subjiciuntur. Atqui Protestantes per baptismatis lavacrum in Ecclesiam ingressi sunt. Ergo Christo omnium Salvatori ac ejus in terris Vicario subjiciuntur, proinde immunitatem ab ejus legibus pro foro interno & animæ nequeunt prætere.

Accedit, quod videamus passim ab illis & quidem sub peccato observari constitutiones prohibitorias matrimonium in gradibus prohibitis, præscriptionem cum malâ fide &c. quas tamen constitutiones à summis Pontificibus latis, & leges Ecclesiasticas nemo inficias ibit. Quæ de re audiatur Lauterbachius Augustanæ Confessioni addictus, quondam Cameræ Imperialis Assessor & Jctus celeberrimus *in proœmio ff. S. 9. n. 16.* ubi ait: *In causis Ec-*

clesiasticis & quæ conscientiam concernunt, Jus Canonicum Civili regulariter præfertur, nisi contrarium usu receptum. item n. 17. In causis quæ Jure Imperii non omnino, vel non perspicuè satis, definitæ sunt, expresse Juris Canonici decisiones, cum supra memoratâ semper restrictione observantur. c. 1. de N. O. N. Ex quo sic liceret inferre:

Ex ipsissima Dominorum Protestantium doctrinâ Jus Canonicum (quod nihil est aliud, quam Jus Ecclesiasticum à summis Pontificibus conditum) quo ad conscientiam observandum est in illis causis, quæ Jure Imperii non omnino vel non perspicuè satis definitæ sunt. Sed in nullo Jure Imperii, nullisque in pacificationibus clarè decisum aut definitum est Dominos Protestantes quo ad vim directivam & in foro interno esse exemptos à legibus Ecclesiasticis.

Ergo standum est sacris Canonibus statuentibus omnes Christianos (quales sunt utique Protestantes) legibus ecclesiasticis esse adstrictos.

Dices. Contrarium per pacificationes introductum, & usu hucusque receptum est. Ergo.

Resp. Neg. Suppositum, contrarium unquam introduci potuisse, cum obligatio quoad forum internum, utpotè res spiritualis sub pacificationes statuum Imperii cadere nunquam potuerit.

Deinde Schneidewinus Protestantium religionis, author famosissimus vocat Innocentium *Patre*
L *Veritatis*

Veritatis Inst. §. actionum. §. 27. debet. ergo agnovit vera esse, quæ per Pontifices sunt statuta. Atqui per Pontifices statutum est, leges ecclesiasticas obligare in conscientia omnes Christianos, inter quos sunt revera Protestantes, ergo Schneidewinus etiam hanc obligationem in conscientia agnovit esse veram.

Ego hujus quæstionis discussionem ac objectionum contra opponendarum resolutionem non sine causa relinquo Dominis Theologis.

Corollarium. inferitur: ab hac pace religiosa ac etiam à nomine Protestantiam penitus excludi noviter irrepentem, in angulis tamen adhuc latentes, venenosa dogmata clandestine spargentes *Pietistas*, aliosque *Sectarios*, *Anabaptistas*, *Quietistas*, qui etiam hodie dum omni protectione & immunitate sunt in Germania destituti, ac proinde propriè veniunt ac comprehenduntur sub nomine hæreticorum, & pœnis contra hæreticos latis subjacent. Pœnæ verò quibus tales hæretici subjiuntur sunt hæ:

Primò inter pœnas spirituales se offert excommunicatio, severitate exquisitâ eminens, nam illa constringit ipso jure hæreticos. *c. 9. c. 13. & 15 de hæretic. 2.* post bullam cœnæ, vinculo constringit tam valido, ut ut disrumpere nemo possit, nisi Pontifex. Trident tamen *sess. 24. cap. 6. de Reform.* concessit Episcopis facultatem absolvendi ab hæresi occultâ in foro conscientia, quam

constitutionem an recantet Bulla Cœnæ, inter authores non convenit; in Germaniâ tamen quin competat Episcopis, non est dubitandum. 2. irregularitatem incurrunt prædicti hæretici *d. c. 9.* 3. Pœna spiritualis est privatio dignitatum Ecclesiasticarum, officiorum, beneficiorum, & inhabilitas ad illa. *d. c. 9. de hæretic. cap. 2. cap. 12. & 15. eod. in 6.* 4. Pœna est infamia *can. 17. caus. 6. quest. 1.*

Secundò. Succedunt pœnæ temporales, inter quas prima est *publicatio bonorum*, si liberos orthodoxos non habeant, hi enim fisco præferuntur. *l. 4. princ. & §. 1. l. 19. C. de hæretic. cap. 10. eod. tit.* quin imò ex die admissi criminis ipso jure fisco sunt obnoxia, ita ut sententia declaratoria criminis retrahatur ad diem admissi, liceatque fisco alienationes interim factas, retractare. *c. 19. de hæretic. in 6.* 2. Pœna temporalis est *intestabilitas.* *l. 4. §. 5. C. de hæretic. c. 13. §. credentis. eod.* Si tamen ante sententiam declaratoriam criminis testamentum talis hæreticus confecerit, existimem id non ipso jure esse irritum, sed per sententiam demùm infirmari. Nam *in cit. c. 13.* non absolutè dicitur, quod facultatem testandi hæreticus non habeat, sed quod facultatem liberam non habeat, adeoque hoc saltem indicatur, secuta sententiâ & publicatione bonorum, testamentum infirmari. Sanchez. *lib. 2. in Decal. c. 24. n. 3.* 3. Pœna est incapacitas succedendi

ex testamento vel ab intestato. l. 4. §. 2. l. ult. C. de heretic. c. 13. §. credentes. eod. tit. hinc inferitur, quæ hæreticis relinquuntur, non fisco cedere, sed cohæredi, aut substituto, vel si neque cohæres adsit aut substitutus, proximioribus ab intestato. Nam ut memorati textus satis arguunt, hæretici censentur potius jure incapaciam, quam indignorum, quæ autem incapacibus relinquuntur, habentur pro non scriptis, adeoque fisco obveniunt. l. 17. ff. de pæn. 4. Pœna est, quod eximantur liberi potestate patria, ita ut latâ sententiâ jam ex die commissi criminis sui juris fuisse intelligantur. c. 2. §. fin. de heretic. in 6. 5. Pœna est, quod hæreticus amittat potestatem dominicam, dominium feudale, ac jura id genus alia. c. fin. d. 1. probabile tamen est, quod non ipso facto hæreticus hæc jura amittat: sed demum post sententiam declaratoriam criminis, per ea quæ tradit Sanchez. lib. 2. in Decal. c. 24. n. 8. Pœnis hætenus relatis onerantur bona & jura hæreticorum. pœnæ corporales variant, quandoque enim in carcerem hæreticus detruditur, quandoque etiam ultimo plectitur supplicio, aut pœnâ aliâ afficitur. Ubi refert, num hæreticus ducatur pœnitentiâ ac errorem detestetur, an in Sectâ perfractè ac pertinaciter persistat. Ille perpetuo punitur carcere vel pœnâ mitiore, si justa causa intercedat. cap. 15. §. fin. de heretic. c. 12. eod. tit. in 6. Iste ultimò afficitur supplicio,

ac, ut testantur Farinac de heres. quest. 189. n. 4. Clarus §. heresis n. 7. & alii, igne perimitur.

Liberi hæreticorum ac Nepotes eorum pœnas sufferunt sequentes: 1. privantur hæreditate & bonis omnibus paternis. cap. 10. de heretic. cap. penult. eod. in 6. 2. fiunt irregulares, ita ut promoveri nequeant ad Ss. ordines, si per lineam paternam descendant. c. 2. §. heretic. cap. 15. d. 1. in 6. 3. Repelluntur ab officiis publicis. d. cap. 2. §. heretici. 4. Redduntur inhabiles ad beneficia Ecclesiastica. d. cap. 2. Sunt qui censent, insuper subire jacturam famæ, ac illis quoque beneficiis excludere, quæ ante lapsum parentum receperunt; verum erubescimus sine lege loqui.

Quæres. 7. An infideles, quales sunt Judæi, Saraceni, Ethnici, Machometani &c. Legibus Pontificiis obligentur?

Resp. Negative ita Suarez. d. l. 4. c. 19. n. 2. Gonzalez. in cap. 1. de Constit. n. 8. est communis DD. assertio.

Prob. per c. 8. c. ult. de divori. c. 4. de consang. & affin. c. 18. caus. 11. q. 1. Concil. Trid. Sess. 14. de Reformat. c. 2. & ratio est, quia in infidelibus deficit jurisdictio Ecclesiastica, quippe quæ non exercetur, nisi in illos, qui per characterem baptismalem Christiano nomine insigniti, Christo & ejus Vicario subsunt, quid enim, ait Apostolus, 1. Corinth. 5. mibi de iis, qui foris sunt,

L 2

Quæres,

Quares, 8. *An summus Pontifex obligetur propriis legibus, sive legibus ab ipso latis?*

2. Distinguunt DD. inter vim legis coactivam & directivam, vis coactiva dicitur, quæ transgressorem pœnæ reddit obnoxium, vis directiva dicitur, quæ reatum conscientia inducit; directiva rursus alia est directa, quæ directè atque ex vi immediata legis obligat conscientiam, indirecta, quæ non tam ex virtute & fine, quam occasione legis obligat conscientiam.

Resp. 1. Summus Pontifex non tenetur vi coactivâ legum suarum, est communis DD. Catholicorum, ex ratione, quia Pontifex in Hierarchia ecclesiastica est supremus, ex dd. adeoque non habet iudicem à quo iudicetur, condemnetur & puniatur. Colligitur ex *dissert. præced.* & quæ ibi objecta sunt contra superioritatem Pontificis, huc applicari possunt.

Resp. 2. Neque etiam vi directivâ directâ legum suarum Pontifex obligatur, AA. catholici fere communiter.

Ratio, quia ut dicitur *in l. 51. ff. de recept. qui arbit.* nemo imperare sibi, aut seipsum prohibere potest. ad quam L. glossa finalis tradit illud Brocardicon: *Imperativus caret prima personâ*, nimirum omnis obligatio directâ supponit in imperante superioritatem, & in faciente subjectionem, quæ cum deficiat in Legislatore respectu sui ipsius, deficit quoque obligatio directâ per

legem intentâ, & ita intelligendi sunt textus *in c. 20. de Elect.* ibi: *SUCCESSORIBUS SUI NULLUM POTUIT HAC IN PARTE PRÆJUDICIUM GENERARE. c. 3. §. ceterum sancta de V. S. in 6.* ibi: nec successorem suum (nimirum lex antecessoris) quomodolibet obligavit, cum non habeat par in parem imperium.

Objicies cum Suarez. *de LL. lib. 3. c. 35.* quod ratio dicet, non aliter à Deo summo Pontifici potestatem legislativam fuisse concessam, quam ut pari obligatione patiatur legem à se ferendam, qui proinde instar Ministri Dei inter ceteros sibi tanquam membro communitatis ferat legem, sicque diversa ratione fit sibi ipsi superior & inferior.

Resp. N. quod recta ratio dicet, ut summus Pontifex tam sibi, quam ovibus legem ponat, alias si sibi legem poneret, nec ipse, nec successor legem abolere posset. Potestas ligandi & leges ferendi est pro ovibus & fidelibus Ecclesiæ, ipse autem non est ovis, sed pastor, non fidelis subditus sed caput.

Objicies. 2. *in c. 7. caus. 25. quest. 1.* Negat Zosimus Papa, quod Apostolicæ Sedis autoritas Patrum statuta immutare valeat, adeoque supponere videtur, quod etiam Pontificem ligent, ergo Pontifex successor obligatur decretis antecessorum.

Resp. Explic. antec. & est dicendum, quod Zosimus ibidem per statuta Patrum intelligat Decreta fidei, quibus non minus Pontifex quam ceteri fideles assurgere tenentur.

nentur, si enim SS. PP. extra fidei materiam quidquam definiunt, non solum nec Pontificem, verum nec privatos obstringunt efficaciter; quam responsonem colligere etiam licet *ex c. 6. d. caus. 5. quest.*

Resp. 3. Summus Pontifex obligatur vi directivâ indirectâ legum suarum. Haunold. *tract. 1. de J. 7. n. 54.* D. König. *ad tit. de Constit. n. 10.* D. Francisc. Schmier. *in tract. de Jure leg. c. 5. sect. 1. §. 3. num. 89.*

Ratio est, quia summus Pontifex cum sit pars Ecclesiæ, non qualiscunque sed Principalis, tenetur ex ipso juris naturalis dictamine bonum Ecclesiæ promovere, nec verbo tantum sed & exemplo; quod, si in ulla re, certe in legis observantia, est longe potentius verbis, ut ait Claudianus:

Primus jussa sibi, tunc observantior equi

Eit populus nec ferre negat, cum viderit ipsum

Authorem parere sibi, componitur orbis

Regis ad exemplum, nec sic inflectere sensus

Humanos edicta valent, ut vita Regentis.

Ergo summus Pontifex legibus suis indirecte saltem tenetur, nempe non ex virtute per legem intenta, sed occasione legis quæ excitat dictamen naturale, ut quam aliis imponit servandam legem, ipsemet servatu possibilem opere commonstret, ne dum primus est legis fractor potius quam lator,

subditis præbeat ansam sequendi malum exemplum; quo sensu intelligendi sunt *c. 14. c. 15. caus. 25. quest. 1.* qui textus possent objici; quam responsonem intellige sic demum, si materia legis sit æque conveniens summo Pontifici ac cæteris subditis.

Urges ergo Pontifex arctius sua lege obstringitur, quam fideles subditi, qui lege positivâ tantum, ille vero ex lege naturali obligatur. Sed malè! etiam subditi fideles ex divino & naturali jure justa mandantibus obtemperare coguntur, ergo non magis legislator, quam isti obligantur. Porro dici potest, quod transgressio legis Pontificiæ, sit etiam transgressio naturalis & divinæ, intellige: quod sit talis reflexè, scilicet quia legem Pontificiam servare præcepit jus naturale & divinum, adeoque transgrediendo legem hanc etiam transgredimur illas; Quod si

Pergas 2. Cum fidelibus in sua lege dispensat Pontifex, (quia lex naturalis & divina non obligant,) si fideles non amplius velit obligatos esse Pontifex, sed in lege naturali dictante & imperante ut summus Pontifex legem suam custodiat, non dispensat Pontifex, quia lex illa neutiquam alligatur voluntati Pontificis, ergo adhuc est fortior & intensior obligatio Pontificis.

Resp. Sicut jus naturæ non vult, ut Pontifici obediant subditi, quando non imperat, ita jus naturæ non vult, ut summus Pontifex servet

L 3

legem,

legem, ad quam servandam ex jura causa non tenetur, sicut ergo non obligatur sua lege, nisi justè voluerit, sic rectè dispensat in sua lege, si ob justæ causæ interventum eum obligari jus naturæ non velit.

10 Quæres 9. *A quo tempore leges Pontificia universales incipiant obligare?*

Resp. Leges Pontificiæ universales non obligant in actu secundo, nisi post lapsum duorum mensium à die promulgationis.

Ratio est, quia in *Novella 66. in rubric. præfat. & c. 1. pro legum civilium obligatione tempus bimestre post promulgationem requiritur, ut nempe totum quasi Imperium in uno eodemque tempore simul & semel obligari incipiat, ac uniformitas in operando statuatur, tum quia constitutio ejusdem novellæ non tantum generali receptione à jure ecclesiastico assumpta, sed speciali constitutione probata videtur, dum Pius IV. in *Bulla sicut ad sacrorum* anno 1564. postquam consultus erat de tempore, quo Concilium Tridentinum obligare inceperit, ita rescribit, *quia jure etiam communi sancitum est, ut constitutiones nova vim non nisi post certum tempus obtineant, æquum nobis & justum visum est prædicta decreta à Calendis Maji proximè præteriti omnes obligare cepisse.* Quò etiam quadrat rotundus textus, in *c. 1. de Concess. præbend. in 6. ibi: Quo lex seu constitutio & mandatum nullos adstringant, nisi post tempus, infra quod ignorare minimè debuissent.* Si
Dicas: Jus Civile per Pii IV, bul-*

lam non absolute recipi, sed quoad prædicta tantum, nec cum determinatione bimestris sed lapsu aliqujus intervalli indeterminati. Sed

Contra est, quia Pontifex imprimis supponit utroque jure Canonico & Civili sancitum esse, ut quæcunque novæ constitutiones non statim obligent à momento promulgationis, quia dicit indefinite: Jure communi & constitutiones novæ; deinde supponit certum tempus jure communi determinatum esse, quo in actu secundo nova lex obligationis faciat exordium, *in verb. non nisi post certum tempus.* Ergo licet summus Pontifex in *cit. Bulla* non præcise tempus bimestre pro concilii obligatione præscribat, sed tempus trimestre, ut constat ex *bulla alia*, quæ incipit, *Benedictus DEUS*: in qua concilium confirmatum, ac sub finem mensis Januarii præcedentis Romæ publicatum legitur: Nihilominus Jus Civile absolute & quoad determinationem bimestris recipit, tempusque longius pro Tridentini obligatione ideo tantum expressit, quia à die promulgationis non parum temporis in exemplaribus diligenter emendateque imprimendis consumptum fuit, ut fatetur ipsemet Pius IV. in *cit. bulla sicut ad sacrorum.*

Nulla igitur est repugnantia, quia summus Pontifex tempus subinde majus subinde minus bimestri ad legum universalium actualem observationem, pro materiæ ac circumstantiarum diversitate de-

termi-

terminare valet, quandoquidem ex natura rei spatium duorum mensurium non exigitur, sed si tempus aliud expressum non sit, ex tacita & præsumpta legislatoris voluntate requiri, recte defenditur.

II Quæres 10. Ubi leges universales summi Pontificis promulgari debeant ad hoc ut obligent?

Respondent Panormitanus ad c. 2. de Constit. n. 7. circa fin. Felinus ibid. n. 7. Molina de J. & J. Tract. 2. disp. 395. à n. 6. Gibalinus scient. Canon. lib. 7. c. 2. quest. 1. num. 7. P. Engel. ad tit. de Constit. num. 65. D. König. ibid. n. 20. D. Francisc. Schmier. cit. tract. c. 5. sect. 1. §. 1. n. 14. non sufficere eas promulgari Romæ, sed eas insuper in Provinciis promulgari debere.

Prob. I. Promulgatio in partibus facienda, tum ex natura rei (si non de necessitate, saltem de congruentia & convenientia) tum ex dispositione juris requiritur ad legem ecclesiasticam; nam ex natura rei lex est jussio & allocutio publica, non ad particulares & singulos homines, sed totam communitatem directa, ergo ita debet esse comparata, ut apta sit per se percipi à tota communitate Christiana; atqui lex Romæ promulgata non est apta per se percipi à tota communitate Christiana, neque enim curia Romana laborat, ut lex Romæ promulgata aliis innotescat, neque si privatam quis notitiam legis constitutæ habeat, tenetur eandem notitiam promovere, Ergo &c,

unde Cajetanus à Gibalino loc. cit. num. 16. adductis scripsit; si nova Roma promulgatur lex, & nec curia ipsa procurat, ut promulgatio ad Ecclesias Cathedralis deveniat, nec Prælati, qui ibi sunt, insinuant suis Ecclesiis, accusari nec apud Deum, nec apud homines ignorantia possunt, nescientes, Neque

Dicas ex hoc sequi, debere legem singulis hominibus intimari, contra c. 1. de postulat. prælat. quatenus in legis notitiam facilius veniant. Nam contra est, quia lex, sicuti singulis non ponitur, sed communitati, ita non singulis sed communitati debet intimari, ergo debet promulgari in omnibus provinciis Christianis; quippe quæ collectim sumptæ constituunt & integrant communitatem Christianam & Ecclesiasticam.

2. Constitutio juris civilis apertè huic sententiæ suffragatur, licet enim summus Pontifex non teneatur in modo regendi & imperandi legibus sese conformare, attamen propter majorum canonum & legum cathedræ Apostolicæ & solii Imperatorii concordiam ultro voluit, ut quæ jure civili statuta sunt, trahantur etiam ad jus canonicum per vulgatissimos textus c. 1. & 2. de N. O. N. c. 9. c. 11. c. 12. & seqq. dist. 10. ergo quia leges Civiles ex constitutione Novella 66. requirunt promulgationem in singulis Imperii provinciis, requirunt etiam Ecclesiasticæ, de quibus in contrarium nulla existat ordinatio; idque tanto magis

magis, quanto Romana Ecclesia in pluribus mundi regionibus & regnis, quam Romanum Imperium est dilatata.

3. Non solum jus civile sed etiam jus Canonicum promulgationem in provinciis desiderat, liquidem in c. 13. de pœnit. 55. remiss. Innocentius III. constitutionem de medicis in Concilio Lateranensi editam, ut cum eos ad infirmos vocari contingerit, ipsos ante omnia moneant & inducant, ut medicos advocent animarum, tunc demum obligare vult, postquam per praelatos locorum fuerit publicata. Si

Dicas 1. Non obligationem recitatae constitutionis, sed pœnam ingressus in Ecclesiam ad promulgationem localem adstringi.

Contra est, si pœna non obligat, antequam lex pœnalis promulgationem localem adeptam est, certe nec præceptiva lex obligabit antea; tum quia gravius & deterius est, reatum culpæ & pœnæ æternæ, quam temporalis incurrere, tum quia ipsa lex pœnalis spiritualis non obligat, nisi culpa præcesserit. Si

Dicas 2. Allatam constitutionem particularem esse, atque vel ex hoc ad alias leges non ampliandam, quia in aliis similes clausulæ non reperiuntur, enim vero sicuti *Novella 66.* licet particularis sit, de *LL.* testamentariis duntaxat præscripta, nihilominus ob paritatem rationis, ad reliquas *LL.* porrigitur, ita *cit. c. cum infirmitas*; esto particulare sit, ac de medicis tantum loquatur, ad

alias tamen *LL.* ob rationis paritatem erit extendendum, quia videlicet absolum est, leges obligare, antequam sint communitati sufficienter manifestata.

Sententiam oppositam & asserentem, quod sufficiat promulgatio Romæ, utpote probabilem etiam defendunt AA. gravissimi, qui proinde

Objiciunt 1. promulgatio in singulis provinciis faciendâ, neque ex natura rei, neque ex constitutione juris requiritur. Ergo. prob. antec. quoad primam partem deducitur ex eo, quod promulgatio Romæ facta sufficiat, si lex in notitiam orbis Christiani successive possit devenire; quoad alteram partem declaratur sic; quia pro necessitate promulgationis in Provinciis faciendâ, solummodo affertur paritas ex *LL.* civilibus petita, hæc verò est eo debilior, quo minus summus Pontifex *LL.* civilibus in modo regendi sese accomodare tenetur.

Resp. 1. Dist. promulgatio, qualis de facto fit, in singulis provinciis non requiritur ex natura rei absolute C. non requiritur ex natura rei secundum quid & quoad melius esse. N.

Resp. 2. Quod promulgatio in provinciis faciendâ etiam requiratur ex jure canonico, monstravi supra, interim verum quidem est, quod Pontifex non obligetur legibus Civilibus, vult tamen eas recipere ad declarationem sui juris dubii *d. c. 1. de N. O. N.*

Obji-

Objicies 2. Ex stylo Romanæ Curia recentè editæ bullæ non ali-
bi, quam Romæ promulgantur, re-
gulæ cancellariæ in partibus nun-
quam sunt promulgatæ, omnes
etiam causæ juxta constitutiones
Romæ promulgatas decidi solent.
Ergo signum est summi Pontificis
mentem & voluntatem esse, ut
novæ constitutiones statim obtine-
ant vim obligativam, postquam in
Campo Floræ ad valvas Vaticani
faerint appensæ.

Resp. Quod regulæ Cancellariæ
non sint in partibus publicatæ,
hinc illas non habere vim legum
universalium sed Romæ solum se-
cundum eas, tanquam leges Ro-
mæ publicatas, judicari, quæ leges
dicuntur potius stylus curiæ; qui
extra curiam non facit jus, cum
causæ beneficiales & quæcunque
extra curiam ventilandæ, juxta
commune jus possint decidi; licet
in curia discutiendæ secundum cu-
riæ stylum regulentur.

Cæterum ipsimet adversarii fate-
ri coguntur plurimas extravagantes
Bullas in Germania & alibi non
obligare. Cur ita? vel quia sic
habet consuetudo, ut ejusmodi
Bullæ non publicatæ in partibus
non obligent, vel quia regibus &
principibus privilegium est conces-
sum, ut leges ecclesiasticæ non
stringant ante promulgationem in
provinciis factam.

Dicendum igitur, quod naturæ
legum valde sit conforme, ne prius
universaliter obligent, quam sint

in provinciis publicatæ, nisi Legis-
lator expresse contrarium statuat;
de legibus infirmantibus contra-
ctum, inferentibus censuram &
similibus, plerique sentiunt illas
non obligare, nisi promulgatas in
provinciis, ne cum publico dispen-
dio plures contractus rescindi, aut
cum animarum periculo censuras
sæpius incurri, necesse sit. Sic in
specie Concilium Tridentinum (ex-
tra fidei decreta) non obligat in
provinciis, in quibus promulga-
tum non est, fuitque hæc anti-
quissima & plurium sæculorum usu
approbata consuetudo, quod leges
tum summi Pontificis, tum Con-
ciliorum à Pontifice approbatorum
singulis provinciis promulgari con-
sueverint.

Quæres II An ad hoc, ut leges uni-
versales Pontificia obligent, requiratur
acceptatio populi Christiani?

Resp. Negative. Ratio est, sum-
mus Princeps Ecclesiasticus potest
obligare independentè à consensu
& acceptatione populi, partim quia
absolutam obligandi potestatem à
Deo immediate accepit *ex dd.* eam-
que independentè à concilio ex-
cercere potest *ex dd.* Partim quia
summi pastoris & gubernatoris, non
vero ovium est discernere, an legem
servari expediat, nec ne? habet
præterea summus Pontifex volun-
tatem legem independentè à po-
puli Christiani voluntate ferendi,
eique efficaciam obligativam tri-
buendi, dum non tantum mandat
& imperat, ut lex promulgata
M serve

fervetur, sed etiam in non servantes pœnas ac censuras fulminat, ergo cum ad legis vigorem plura non requirantur, quam voluntas & potestas legislatoris, lex ecclesiastica sufficienter promulgata populum Christianum sufficienter obligat. Sic etiam lex naturæ & divina sine acceptatione populi obligat, quia illæ leges immediatè à DEO procedunt; atqui etiam potestas ferendi legem ecclesiasticam immediatè procedit à DEO; Ergo & huic potestati populus obedire tenetur, abstrahendo an velint aut nolint legem acceptare. Si

Dicas summus Pontifex ex benignitate non vult obligare populum ad legem, antequam subditi eam acceptaverint. Contra est. lex summi Pontificis essentialiter distinguitur à consilio, quod si verò summus Pontifex ex benignitate permittat populo liberum, velitne legem acceptare, vel non, lex non distinguitur essentialiter à consilio.

2. Si ex conniventia summi Pontificis legem recusare liceret, etiam verum esset, quod sine omni causa legem recusare liceret, quia sine voluntate obligandi lex non obligat; sed hæc sequela ab Alexandro VII. de anno 1665. est damnata hisce formalibus: *Populus non peccat, etiamsi absque ulla causa non recipiat legem à Principe promulgatam.*

14. Objicies 1. c. 3. dist. 4. ubi dicitur, leges instituuntur, cum promulgantur, firmantur, cum moribus utentium comprobantur, ergo ad

hoc, ut lex summi Pontificis robur accipiat, à populi moribus debet comprobari.

Resp. Textum Gratiani non de firmatione juris sed facti accipiendum esse, eo videlicet intellectu, quod usus & observantia legis, legem in effectum deducat, non ex voluntate populi, sed imperio Legislatoris, cum enim ipsemet Gratianus asserat institutionem & substantiam legis à promulgatione haberi, nequeunt utentium mores aliam, quam extrinsecam confirmationem legi superaddere; acceptatione ergo confirmantur leges. Dist. extrinsecè. T. intrinsecè, quoad vim legis N.

Objicies 2. c. 6. de Cleric conjug. ubi Innocentius III. considerans, quod Orientalis Ecclesia votum continentia non admiserit, declarat: Græcos in minoribus ordinibus matrimonium rectè contrahere & in superioribus matrimonio jam contracto licite uti posse. Ergo Græci excusantur propter legem non receptam.

Resp. Citatum textum neutiquam supponere, quod in voluntate Græcorum steterit, velitne legem continentia clericalis acceptare vel non? sed mentem Pontificis tam benignam fuisse, ut Græcorum infirmitati descendere, ac præceptum illorum indoli non adeo conveniens, ad Ecclesiam orientalem extendere non voluerit.

Objicies 3. Plurimæ Leges Pontificia in desuetudinem abierunt,

ex nulla alia ratione, nisi quod usu nunquam fuerint receptæ.

Resp. Leges quæ usu non receptæ dicuntur, opitulante consuetudine legitime introducta vim obligandi perdidisse, neque tamen exinde licet arguere, etiam non acceptationem populi vim legi adimere, si enim consuetudo rationabilis & iusta sit, non tam ex consensu populi, quam legislatoris auctoritatem accepit, cum tamen sola non acceptatio ex libero subditorum arbitrio proveniat, legislatore dissentiente & contradicente; & inde est, quod non receptio legis fit quidem occasio & prima dispositio ad consuetudinem contra legem, non tamen statim perimit, nec subditos à legis observatione eximit, sed potius tamdiu stringit, quamdiu requisita legitimæ consuetudinis non concurrunt, indeque fluit, quod consuetudo contra legem consurgere non possit, nisi per actus formaliter peccaminosos, factos nempe contra legem promulgatam & obligantem, ex proposito & voluntate eam abrogandi. Occasione hujus

15 Quæres 12. An & quatenus Græci obligentur Legibus universalibus summi Pontificis?

Nota. Distinguendum esse inter leges pure humanas & declarativas juris naturalis vel divini. Hinc

Resp. Leges Ecclesiasticæ declarativæ juris naturalis vel divini positivi, æque Græcos ac Latinos

stringunt. Ratio est, quia lege naturali & divina sine discrimine nationis aut conditionis omnes tenentur, ergo etiam lege declarativa juris naturalis vel divini, quia lex declarativa non tam nova lex est, quam antiquæ legis major explicatio. D. König de Constit. n. 7. in fine.

Confirmatur si summus Pontifex articulum fidei antehac inter Professores & Doctores ambiguum decidat, utique Græcos non minus quam Latinos habebit ad obsequendum obstrictos; ex quo enim fides est una, nec alia apud Græcos, alia Latinos, in Decreta fidei unitis viribus & Græci & Latini jurare debent. Ecclesia una est, ait D. Cyprianus in c. 8. caus. 24. quest. 1. quæ in multitudinem latius incremento fecunditatis extenditur, quomodo solis multi radii sed lumen unum, & rami arboris multi, sed robur unum tenaci radice fundatum, & cum de fonte uno rivi plurimi defluunt, numerositas licet diffusa videatur, exundantis copia largitate, unitas tamen servatur in origine. Succinit Cypriano Gregorius, Gregorio Ambrosius, Ambrosio Hieronymus, Hieronymo venerabilis Beda c. 20. & seqq. caus. 24. quest. 1.

Resp. 2. Leges Pontificiæ purè humanæ non obstringunt Græcos. D. Francisc. Schmier aliique ab eo relati Tr. de jure legal. cap. 5. sect. 3. §. 2. n. 28.

Ratio est, quia summus Pontifex etiamsi quoad Græcos eandem ligandi,

gandi, solvendi pascendi & jubendi potestatem adeptus fuerit, quam adeptus quoad Latinos, ex benigna tamen voluntate & intentione non vult eandem potestatem adversus Græcos circa leges Ecclesiasticas pure humanas usurpare. Idque constat ex *c. fin. dist. 31. c. 6. de Cleric. conjugat. c. 7. de panit. & remiss.* dum tres Pontifices Stephanus, Innocentius III. Clemens III. præceptum Ecclesiasticum de servanda à Clericis in majoribus ordinibus continentia Græcos non obligare, dilucide profitentur. constat etiam ex aliis Ecclesiasticis præceptis *v. gr. de consecratione in fermentato, collatione ordinum, sacrificio missæ, in quibus modum plane à Latinorum more alienum observant Græci; quia ergo ad efficacem & actualem legis obligationem non sufficit sola potentia, si desit obligandi voluntas, sanè modernis temporibus Græci non obligantur Ecclesiasticas leges servare.*

Dixi *modernis temporibus*, ut exciperem illas leges, quæ antequam orientalis à Romana Ecclesia divortium & secessum fecit, tam Græcis quam Latinis communiter promulgatæ noscuntur, quarum numerosam partem per concilia in oriente celebrata in orbem Catholicum prodiisse, quis tam peregrinus est, ut nesciat.

16 *Quæres 13. Utrum lex summi Pontificis obliget in conscientia?*

Obligare in conscientia nihil est aliud, quam obligare sub peccato,

sive dein gravi sive levi, adeo ut transgressores legis peccent graviter vel leviter, pro diversitate aut materiæ, aut voluntatis in legislatore graviter vel leviter obligante. Igitur ad quæstionem

Resp. Affirmativè. Est communis sententia Catholicorum, teste Suarezio *de legibus lib. 4. c. 12.* & prob. ex variis sacre scripturæ testimoniis. *Matth. 16. 18. Joan 21. c. 15. ad Rom. 13. 1. Petr. 2.* & insuper ratio est, quia dum Pontifici potestas regendi fidelium animas, utendi gladio spiritualis vindictæ, claudendi & referendi cælum est concessa, *Matth. 16. tibi dabo claves regni calorum.* Pariter concessa erit facultas ligandi conscientias.

Contrariam sententiã præter omnes A catholicos tenuit vir suo ævo famigeratissimus Joannes Gerson *part. 3. tr. 16. de vita spirituali. lect. 4. Alfabeto 62.* duabus potissimum rationibus permotus; primâ: quia nemo potest obligare in foro superiori, & ad pœnam quam infligere nequit. Altera, quia ex definitione S. Augustini omne peccatum est *dictum, factum, vel concupitum contra legem Dei;* Pontifex autem primò nequit infligere pœnam peccati, quæ pœna in altera vita persolvitur modò; dein lex Pontificia non est lex Dei. Sed

Resp. Homines uti delinquendo contra leges Ecclesiasticas indirectè delinquant contra legem divinam, utpote cum ex quarto Decalogi præcepto jubeantur su-

perio;

perioribus iusta & iuste imperantibus obedire, ita & pœnam æternæ mortis ex transgressione legis Ecclesiasticæ promeritam indirectè ab hominibus, directè à Deo statui & infligi. Exemplum affertur in lege principum inferiorum, qui ex potestate concessâ quandoque leges ferunt sub pœna mortis temporalis, ita tamen ut potestas ultimata puniendi supremo Principi reservetur.

§. II.

DE SUMMI PONTIFICIS POTESTATE DISPENSATIVA.

SUMMARIA.

1. Dispensatio quid sit? 2. Pontifex nequit dispensare in jure naturæ. 3. Qualiter lex naturæ possit mutari & quotuplex sit mutatio. 4. An & quomodo Pontifex possit relaxare vota? 5. Quomodo vinculum matrimonii rati à Pontifice possit dissolvi sine mutatione juris naturalis? 6. An Pontifex possit quoad jus naturæ uti Epikia verâ & propria? 7. Quid sit Epikia impropria? 8. Pontifex nequit dispensare in jure positivo divino. 9. Ponuntur objectiones. 10. An summus Pontifex possit abrogare vel corrigere leges imperiales aliasque Civiles rerum publicarum. 11. An Pontifex possit relaxare juramenta & quando? 12. Potestas Papæ quoad matrimonia recensetur.

1 Dispensare in lege nihil est aliud, quam remanente universaliter legis vigore, aliquem in particulari hic & nunc à lege eximere, adeo ut tali liceat in particuluri, quod reliquis & universaliter prohibetur.

Quæres I. An summus Pontifex possit dispensare in jure naturæ?

2 Resp. Negativè. quia dispensare in lege naturæ est legem naturæ propriè & formalite mutare, jus verò naturæ propriè & directè ne quidem à DEO mutari potest, quod enim ex natura sua turpe est & ab

intrinsicò repugnat naturæ humanæ, etiam autoritate divina nequit naturæ humanæ consonum & condecens reddi. Quod etiam intellexit Imperator in §. 11. Inst. de J. N. G. & C. ubi ait: Naturalia jura divina quadam providentia constituta, semper firma atque immutabilia permanere.

Dixi, quod summus Pontifex in lege naturæ nequeat dispensare; hinc avertendum est, qualiter lex naturæ possit mutari; & quidem mutatio duplex cogitari potest, prima est propria, directâ, formalis, quando

quando manentibus iisdem circumstantiis lex in se totaliter vel particulariter tollitur, ita ut nuda legislatoris voluntas perimat obligationem legis, qualis modus tollendi legem naturalem esset dispensatio, ab aut derogatio.

Secunda mutatio est indirecta impropria materialis, quando nimirum variatis circumstantiis materia seu objectum legis non amplius sub lege & legislatoris voluntate comprehenditur, quâ ratione lex de non auferendo alieno dicitur improprie & materialiter mutari, quando Dominus consentit, quia tunc circumstantia (si Dominus invitus sit) sub qua ablatio rei alienæ legem terminabat, variatur, indeque materia non amplius sub lege concluditur. 2. Materia legis naturalis subinde potestati humanæ subjecta est, subinde divinæ, subinde neutri; humanæ potestati subest, quando vel circa bona externa versatur, vel quando ex precedente actu voluntatis humanæ legem terminat; divinæ potestati subjacet, quando divinæ perfectioni & sanctitati non repugnat; neutri potestati subjacet materia legis naturalis, quando illius exemptio à lege, adversatur divinæ perfectioni & sanctitati.

Quando ergo dicitur, quod Pontifex nequeat dispensare in jure naturæ, idem est dicere, quod directe nequeat mutare jus naturæ, sed licet ita mutare nequeat, potest tamen saltem *improprie, indirecte &*

materialiter mutari à summo Pontifice tunc, quando materia juris naturalis pendet à potestate humana, quia ex *dd.* legem naturalem improprie mutari nihil est aliud, quam circumstantias ita mutari & variari, ut materia non amplius sub lege & legislatoris voluntate vel intentione contineatur, sed quando materia juris naturalis pendet à potestate humana, hæc circumstantias ita variare potest, ut materia non amplius maneat sub lege & legislatoris intentione. Ergo &c.

Confirmatur. Quando materia juris naturalis humanæ dispositioni subest, non habet obligationem absolutam sed conditionatam: quousque videlicet humana potestas aliud statuerit, jus naturæ definit obligare, quia cessante conditione non tantum actus & contractus privatorum, sed etiam leges conditioni alligatæ cessant obligare.

Corollarium 1. ex his fluit, quod 4 summus Pontifex, licet in voto nequeat dispensare, possit tamen votum libere DEO nuncupatum, quod naturali jure voventem obstringit (cum æque conveniens sit DEO, quam homini præstitam fidem servare) Pontificia potestate relaxare.

Ratio est, quia votum non obligat nisi dependenter à voluntate voventis, ergo materia voti subjecta est potestati humanæ, cum ipsa hominis voluntas, à qua substantia voti proficiscitur, eidem subjecta

subiecta fit, juxta illud Apostoli ad Rom. 13. *Omnis anima sublimioribus potestatibus subdita sit.* Ergo quia votum non obligat absolute sed conditionate, quamdiu nempe superior voventem voluerit esse obligatum, relaxari à Pontifice potest, absque eo, quod jus naturæ formaliter immutetur, idem de juramento dicendum est.

5 Corollarium 2. Vinculum matrimonii rati à summo Pontifice dissolvi potest, sine dissolutione juris naturalis.

Ratio est, quia vinculum matrimonii divinâ quadam ordinatione, præviâ tamen ac mutuâ conjugum voluntate & conventionione inducitur, ergo lex naturalis de tenenda individua vitæ societate habet pro materia promissionem humanam, & hoc ipso dispositioni Ecclesiæ subiectam, ergo si summus Ecclesiæ Princeps Pontifex Romanus promissionem irritet, tollitur vinculum matrimonii, nec tamen infringitur jus naturæ, utpote, quod obligare definit in illa circumstantia, quando promissio & conventio de perpetua cohabitatione & conjunctione irrita fuisse supponitur.

6 Quæres 2. *An summus Pontifex possit uti Epikia vera & propria, quoad jus naturæ?*

Epikia vera & propria est, qua non tam interpretamur legem, quam emendamus legem, atque casum à lege comprehensum ex benigna præsumptione à lege excipimus.

Resp. Negative Suarez, de LL. lib. 2. c. 16. num. 2. Gibalinus scient. can. lib. 3. c. 3. q. 3. n. 11.

Ratio est primò, quia jus naturæ cum in recta ratione fundatum, atque à Dei lege aternâ distinctum non fit, non potest in ullo casu deficere. Ergo etiam in nullo casu per Epikiam, emendari potest. 2. Jus naturæ præcipit vel prohibet, quæ decentiam, vel indecentiam habent connatam, & intrinsecam, sed fieri non potest, ut quæ ex connatâ indole sunt decentia evadant indecentia, & vicissim; ergo nec fieri potest, ut jus naturæ in aliquo casu deficiat. Ergo non potest admitti Epikia. 3. Quia juris naturalis formalis mutatio est implicatoria, ergo & Epikia vera, quæ jus naturale in casu particulari verissime immutat.

Objicies. Lex positiva recipit veram Epikiam, quia occurrere possunt circumstantiæ, in quibus prudens formari potest præsumptio, quod legislator non voluerit obligare; atqui in lege naturali quoque similes circumstantiæ emergere possunt, nam mutilatio proprii corporis v. gr. non censetur cadere sub prohibitionem legis naturalis in illa circumstantia, quâ supponitur esse necessaria ad proprii corporis conservationem. Ergo.

Resp. N. Conseq. & prob. Min. Ratio negandi est, quia jus naturæ cum unum & universale fit in omnibus hominibus, unam eandemque obligationem semper ha-

bet,

bet, non ex intentione solius legislatoris, sed quasi ex necessitate naturæ & exigentia materiæ. Ergo non potest formari prudens præsumptio in ullo casu, quod obligare non velit; at verò lex positiva fundamentum & vim habet ex intentione ipsius legislatoris, qui, cum humanus sit, nequit omnes omnino casus in sanctione legis prævidere & prospicere; ergo mirum non est, quod deficiente legislatoris intentione lex deficere incipiat. Ad instantiam de mutilatione, Respondeo, non tam legem naturæ deficere, quam illius materiam, quando mutilatio est necessaria ad conservationem totius corporis; nam mutilatio non prohibetur, nisi quatenus est noxia corpori, qualis non est, quæ fit & ordinatur ad vitæ & corporis totius integritatem conservandam, melius enim est pedem *v. gr.* quam vitam perdere.

7 Porro Epikia impropria est nuda legis declaratio & explicatio, quam indubiè jus naturale admittit, tum quia naturalia præcepta quandoque discursu indigent, ut ritè percipiantur & applicentur, tum quia non obligant semper absolute, sed non raro conditionate: positis nempe certis circumstantiis; tum quia præceptum *v. gr.* de homicidio vitando, de voto exolvendo, de deposito reddendo &c. suam limitationem recipit, si homicidium ex causa necessariæ defensionis suscipiatur, si votum ser-

vatu sit impossibile, si depositum à furioso repetatur.

Quæres 3. *An summus Pontifex dispensare possit in jure divino?*

Resp. Negative Covarruvius in 4. decret. p. 2. c. 5. 6. 9. n. 4. Suarez. de LL. lib. 10. c. 6. num. 7. Reding. de LL. quest. 15. art. 3. Controv. 6. n. 3. Barbosa J. E. V. c. 2. n. 119.

Ratio prima: Inferior nequit tollere vel mutare jura superioris. *Clement. 2. in princ. de Elect.* ergo neque lex divina tolli aut mutari potest à summo Pontifice. Neque

Dicas. Episcopi sunt inferiores summo Pontifice, & tamen ex causa rationabili & urgente, quando recursus ad summum Pontificem est difficilis, aut impossibilis, juxta communem DD. sententiam in lege Pontificia dispensare possunt.

Resp. Hoc ipso, quod Episcopi tunc solum in lege Pontificia dispensare possint, quando subesturgens & rationabilis causa, consequens est, Pontificem in lege divina dispensare non posse, quia urgens & rationabilis causa subesse nequit, DEUS, quippe, qui non tantum eventuum futurorum causas æterna sua providentia comprehendit, sed ipsemet futurorum contingentium est causa, ad omnes omnino casus leges suas positivas extendit, sicque non est dabilis circumstantia, quam DEUS non prævidisse, aut legi subducere voluisse censendus est.

Ratio 2. Ipsimet Pontifices negant hanc potestatem Ecclesiæ

com-

competere. in c. 6. caus. 25. quest. 1. Urbanus Pontifex ait: Ubi aperit Dominus vel ejus Apostoli, & eos sequentes SS. Patres sententialiter aliquid definiunt, ibi non novam legem Romanus Pontifex dare, sed potius, quod predicatum, usque ad animam & sanguinem confirmare debet, si enim, quod docuerunt Apostoli & Prophetae, destruere (quod ablit) niteretur, non tam sententiam dare, sed magis errare convinceretur. c. 7. eod. ait Zosimus Papa: Contra statuta Patrum (que jus divinum declarant) condere aliquid, nec hujus quidem sedis potest auctoritas. in c. 8. eod. dicit Marcellinus: Nec quidpiam, quod contra Evangelicam vel Prophetica aut Apostolica doctrina constitutionem successorumve eorum, sive SS. Patrum actum fuerit, stabit. in c. 9. eod. Hormisda inquit: Prima salus est, recte fidei regulam custodire, & a constitutis Patrum nullatenus deviare. Pariter Innocentius III. in c. 13. de restitut. spoliator. decernit mulierem, quæ scit inter se & maritum intercedere impedimentum matrimonii, jure divino introductum, nec tamen probare potest, et si à sede Apostolica jubeatur marito se commiscere, debere potius Excommunicationem sustinere, quam sententia parere. Ergo potestas dispensandi in jure divino non est penes summum Pontificem.

Ratio 3. Potestas dispensandi neque possibilis ex parte Ecclesie, neque utilis; non primum: quia vel DEUS vult in omni causa legem suam obtinere vel non vult?

si vult: frustra legis vinculo ab humana potestate exuitur, qui divina potestate manet ligatus. Si non vult: superflua & nugatoria est dispensatio, utpote quæ legis obligationem præsupponit: non secundum: nam datâ vel semel dispensatione recludetur janua mille dispensationes indulgendi, & sic neque unitas Ecclesie in præceptorum & doctrinae unione concors perennare, neque divina lex ad finem mundi durare poterit.

Contrariam tamen sententiam tenent Panormitanus in c. 4. de Concess. præbend. n. 20. Felinus in c. que in Ecclesiarum. 7. de Constit. n. 19. & seqq. Decius ad idem cap. n. 25. & seqq. Sanchez. lib. 8. de Matrim. disput. 6. n. 5. & 6. & alii ab his relati, cum quibus:

Objicies. 1. Matth. 16. absoluta & illiminata potestas summo Pontifici conceditur, quodcunque vinculum aut ligamen dissolvendi; ergo etiam vinculum juris divini Pontifex dissolvere poterit.

Resp. in. textum probare nimirum, totam videlicet legis Evangelicæ summam Pontificiâ potestate subverti posse, quod nec adversarii admittunt, nec salvâ fide admittere valent; probat ergo nihil quoad intentum contrarium, sed solummodo commonstrat ea, quæ fiunt à Pontifice circa propriam materiam in terris, rata & grata haberi in cælis; propria verò materia non sunt constitutiones & ordinationes divinæ, sed actiones hominum vo-

N

lun-

luntaria, circa quas tam amplâ potestate gaudet summus Pontifex, ut earum obligationes non tantum in foro fori, sed etiam in foro poli aut ligare aut solvere valeat.

Objicies. 2. *c. 2. de translat. Episc.* Innocentius III. dilucidè proponit, matrimonium quod est Episcopum inter & Ecclesiam, jure divino colligari, & tamen expresse fateatur, Apostolicæ sedis potestatem adjacere tale matrimonium dissolventi.

Resp. Spirituale matrimonium, quod habet Episcopus cum suâ Ecclesiâ mediatè solum & originaliter, non formaliter & immediatè à DEO stabilitum esse, in quantum Ecclesiæ facultatem disponendi de Episcoporum & Prælatorum juribus & obligationibus concessit.

2. Transmisso hoc, quod matrimonium inter Episcopum & Ecclesiam à DEO vinculum indissolubile nactum sit, quia verò non minus, quam matrimonium carnale ratum libero humanæ voluntatis consensu perficitur, hinc indirectam & materialem mutationem à summo Pontifice, cujus dispositioni materia subjacet, faciendam admittit.

Objicies. 3. Ex praxi & consuetudine Ecclesiæ habetur, quod in matrimonio rato, voto, juramento, aliisque obligationibus jure divino constitutis summus Pontifex dispenset. Ergo.

Resp. Vota, juramenta matrimonia &c. obligant quidem jure divino & naturali, sed conditionatè, suppositâ nempe voluntate, quatenus ab Ecclesiâ acceptata & non irritata est.

Objicies. 4. Benignissimus DEUS Ecclesiæ suæ illam potestatem tribuisse censetur, quæ moraliter erat necessaria ad rectam & convenientem fidelium gubernationem, nam casus aliquoties evenit, & deinceps evenire potest, in quo dispensatio in jure divino petita, ad majus Ecclesiæ bonum procurandum vel ad majus malum evitandum erat necessaria. Ergo.

Resp. N. antec. Lex enim divina cum à legislatore omnium futurorum præscio lata fuerit, in nulla circumstantia non obligabit, quæcumque autem Ecclesiæ utilitas ex dispensatione promanatura asseratur, ea nequibit præponderare majori incommodo, quod ex liberâ dispensandi facultate timendum foret.

Porro de Epikia in jure divino, servata proportione erit idem judicandum, quod paulò superius de jure naturæ dictum est; id solum advertendum est, Epikiam impropriam seu potius interpretationem authenticam juris divini ad officium summi Pontificis spectare.

Quæres. 4. *An summus Pontifex habeat potestatem immutandi, corrigendi, aut abrogandi leges Civiles et quando?*

Resp. Affirmative: Scilicet tunc, quando

quando agitur de peccato, totiusque Ecclesie bono, poterit summus Pontifex legibus civilibus derogare, principes coercere per censuras &c. & ita indirectè, & extraordinariè, & veluti casualiter leges civiles tollere vel in totum, vel secundum quid, prout salus animarum & Ecclesie commune bonum expescet, quod satis colligitur ex c. 34. de Elect. c. 13. de judic. c. 5. & fin. de prescript. c. 6. de vot. Extravag. 1. de Major. & obed. inter commun. & constat ex perpetua Ecclesie praxi.

Corollarium 1. Summus Pontifex potest relaxare juramenta ex justa causa & cessante præjudicio tertii; siquidem si juramentum in favorem tertii præstitum sit, id ne summus Pontifex relaxare potest, absque illius, cui præstitum est, consensu, nisi relaxationem postulet, vel bonum commune Ecclesie vel delictum promissarii, vel gravis injuria, quam passus est jurans. Layman. Theol. moral. lib. 4. tract. 3. c. 11. n. 5.

Corollarium 2. Papa dissolvit matrimonium ratum non consummatum, ut communiter notatur in c. commissum de sponsal. & matrim. & in c. ex publico de convers. conjug.

2. Etiam quandoque consummatum, videlicet inter infideles, cum alter conjugum ad fidem convertitur, & alter renuit secum habitare, sine contumelia creatoris c. quanto. de divort. tametsi inter eos verum sit matrimonium, eisque dictum fuerit à Domino, quos DEUS conjunxit &c. c. de infidelibus. de convers. Conjug. & hoc casu etiam dissolvit matrimonium carnale consummatum, altero conjuge quamvis invito.

3. Papa dare potest facultatem omnibus personis sanguine conjunctis in ordine ad matrimonium, inter patrem tamen & filiam aut matrem & filium nequit validum reddi auctoritate Pontificiâ. S. Thom. in 4. sentent. dist. 40. quæst. 1. art. 3. Fagnanus c. vir qui de Consang. & Affinitat. n. 35. alique ab eo relati. &c.

§. III.

DE POTESTATE SUMMI PONTIFICIS CIRCA BENEFICIA ET DIGNITATES ECCLESIASTICAS.

SUMMARIA.

1. Ad quem spectet de jure communi potestas conferendi beneficia Ecclesiastica? 2. Que beneficia sine de jure communi reservata summo Pontifici? 3. Quid sit beneficia va-

care in curia? 4. Regula Cancellaria que dicantur? 5. Que beneficia summo Pontifici reserventur ex regula Cancellaria? 6. Quid veniat sub nomine concordatorum Germanæ?

N 2

6. Qua

7. *Quae beneficia summo Pontifici reserventur per concordata.* 8. *An libera collationi Pontificia reservata sint prelatura, quarum vacantia ob crimen ipso facto inducitur, per legem communem in corpore iuris clausam.* 9. *An Decanatus Cathedralis summo Pontifici reservetur, quando à Decano*

in Episcopum electo ante confirmationem resignatur. 10. *Quoniam sint menses papales.* 11. *An si sede papali vacante incipiat aliquod beneficium vacare, illud censetur reservatum?* 12. *An per concordata Germaniae censetur abrogatum c. 3. de praebend. in 6.* 13. *Ponuntur objectiones.*

Sicut summus Princeps in republica civili & politica confert dignitates & bona vacantia politica, ita non immeritò quæritur, quas dignitates & beneficia Ecclesiastica summus Pontifex queat indulgere. 2. Sicut præterea certa regalia Imperatori reservata, ita quæri potest, quorum beneficiorum collatio sit reservata summo Pontifici?

Ex jure communi liberrima quarumcumque dignitatum collatio summo Pontifici competit, huic enim tanquam supremo rerum spiritualium dispensatori illimitata potestas circa beneficia disponendi ex officio & natura summi præfulatùs est permessa; hic enim, sicut ab initio nascentis & adolescentis Ecclesiæ, antequam beneficia & beneficiati in tantum numerum excreverent, solus beneficia conferre consuevit; sic etiam, postquam jus conferendi communicavit aliis, nihilominus plura beneficia suæ collationi reservavit, quin & absolutum jus circa beneficia in casibus urgentis necessitatis vel utilitatis disponendi, nec abdicavit, nec abdicare potuit *c. 2. de praebend. in 6. Clem. 1. ut lit. pendens.*

Quæres. 1. *Quae beneficia de jure communi sint reservata summo Pontifici?*

Resp. Sequentia: & quidem primo, in *c. 2. c. 3. de praebend. in 6. Clem. 1. eod.* Reservantur beneficia, quæ vocantur *apud sedem Apostolicam, vel in curia*; nonnulli quidem cum P. Reiffenstuel. ad *tit. de praebend. n. 434.* putant inter hæc duo: vacare *apud sedem, & in curia* differentiam intercedere, verum attento jure communi, probabilius nulla est differentia, sed ut patet *ex cit. c. 2. Extravag. 4. de Elect. inter commun. pro synonymis accipiuntur. Glossa in cit. c. 2. verb. curia.*

Adeoque in curia vel apud sedem dicuntur vacare beneficia, quorum vacatura Romæ inducitur, vel quia beneficiatus, dum in curia Romana (cujus nomine intelligitur locus, in quo causarum & litterarum Apostolicarum est audientia & expeditio) morabatur, aut ibidem aut in discessu in loco vicino intra duas diaras legales seu intra iter bidui mortuus est; vel quia beneficiatus in manus Papæ suum beneficium resignat, vel quia alias auctoritate Pontificis vacatura con-

contingit, d. *extravag. 4. de Elect. inter commun. Extravag. 13. de prabend. inter commun.* Secundo in *Extravag. Execrabilis Joannis XXII. d. 1.* reservantur beneficia, quæ vacant per retentionem primi, quando enim is, qui secundum Beneficium incompatible cum primo pacificè accipit, & illud una cum primò, quo ipso jure privatus est, retinere contendit, privatur etiam secundo, idque reservatum efficitur in *cit. Extravag.* An vero primum beneficium etiam fiat reservatum, incertum est. Negativa tamen videtur melior, eo quod nec ante illam Extravagantem fuerit reservatum, juxta *cap. 28. d. 1.* nec post Extravagantem. *c. licet Episcopus. 21. d. 1. in 6.* nec in ipsa Extravagante: ubi Joannes XXII. jubet ut beneficia talia in manibus ordinario- rum dimittantur. Barbossa in *colle- ctan. ad cit. Extravag. n. 10.* Pirrhing. *ad d. 1. n. 154.* & licet verba d. *Ex- travag.* sint ampliora ac omnia & singula beneficia vacatura (ut *præmitti- tur*) vel dimissa, sedis Apostolicæ dispo- sitioni reserventur, attamen ad evi- tandam injuriam correctionem (de qua nulla *ibid.* fit mentio) & sal- vandam concordiam inter verba antecedentia & consequentia, ad solum beneficium secundum re- stringi debent.

Tertio in *Extravag. ad Regimen. 13. d. 1. inter commun.* reservantur plu- rima beneficia. 1. vacantia per de- positionem, privationem, transla- tionem, consecrationis susceptio-

nem, electionis aut postulationis cassationem, muneris renunciatio- nem, autoritate Apostolica in- ductam. 2. Vacantia per obitum Cardinalium, Legatorum & alio- rum sedis Apostolicæ officialium. 3. Vacantia per quamcumque pro- motionem ad majores dignitates, Patriarchalem, Archiepiscopalem, Episcopalem, Abbatialem autori- tate Pontificiâ factam, postquam sic promoti pacificam possessionem sunt adepti; ex quo infert P. Engel *ad tit. de prabend. n. 15.* Episcopo- rum titularium tantum, qui à sum- mo Pontifice pro suffraganeis alio- rum cum assignatione Diocesis cujusdam in partibus infidelium, creantur, beneficia non esse refer- vata, eo quod pacificam possessio- nem cum jure actuali percipiendi fructus non consequantur.

Quares. 2. *Quenam beneficia per regulas Cancellariæ sint reservata?*

Nota. Regulas Cancellariæ ni- hil aliud esse, quam constitutiones, quas circa causas beneficiales aut judiciales summi Pontifices vel initio sui regiminis de novo con- dere, vel jam antea conditas à præ- decessoribus innovare & augere solent. Unde variant in numero & ordine, & quæ forte apud hunc Pontificem erat secunda, apud alium est tertia. Regulas à SS. D. N. D. Clemente XI. divinâ provi- dentiâ modo regnante Pontifice e- ditas exhibet P. Reiffenstuel *ad tit. de prabend. pag. 183. & seqq.*

N 3

Nota.

Nota. 2. Has regulas ex communi Canonistarum, veris equidem legibus accenseri, sed restrictim ad vitam Pontificis, nam sede papali vacante nullam vim obligandi obtinent. Gonzalez, *ad regul.* 2. *Cancell. proæm.* §. 5. n. 5.

Nota. 3. Ejusmodi regulas juxta superius *dd.* non obligare in nostris partibus, ideoque ut praxis demonstrat illas accuratius Romæ, quam in Provinciis observari.

Nota. 4. Modernus summus Pontifex in *reg.* 71. declaravit, quod per quamcunque amplam & largam concessionem aut derogationem nolit regulis Cancellariæ derogare, nisi facta fuerit de illis expressa mentio. Reiffenstuel *cit.* l. n. 492. & *seqq.*

5 Resp. 1. In regula II. Cancellariæ reservantur omnes Ecclesiæ Patriarchales, Primatiales, Archiepiscopales, Episcopales, nec non omnia Monasteria virorum, valorem annuum ducentorum florenorum auri communi æstimatione excedentia &c. item dignitates & beneficia omnia ad collationem, præsentationem, electionem & quamcunque aliam dispositionem Patriarcharum, Primatum, Archi-Episcoporum, Episcoporum, Abbatum ac aliorum quorumcunque collatorum & collatricum sæcularium & regularium (non tamen ad collationem cum alio vel aliis, aut etiam ad alterius præsentationem vel electionem pertinentia) quæ post illorum obitum, resignationem, privationem vel

aliàs quomodocunque vacaverint, usque ad provisionem successorum Apostolicâ authoritate faciendam, & adeptam ab eisdem successoribus pacificam illorum possessionem.

Resp. 2. In regula III. extenditur & ampliatur *d. extravagans Execrabilis*, ac prohibetur, ne qui secundum beneficium incompatibile cum priori accepit, illud in fraudem Apostolicæ reservationis, nulla de eo facta mentione, resignare præsumat.

Resp. 3. In regula IV. reservantur dignitates majores post pontificales in cathedralibus, Metropolitanis & Patriarchalibus, nec non dignitates Principales, valorem decem Florenorum auri communi valore excedentes in collegiatis Ecclesiis, item Prioratus, Præposituræ, ac aliæ dignitates conventuales & præceptoræ generales ordinum quorumcunque, sed non militare, &c. item quæcunque beneficia, quæ sui (id est Papæ) dum Cardinalatûs fungebatur honore, aut aliorum S. R. E. Cardinalium familiares & continui commensales obtinent, & imposterum obtinebunt, eorum familiaritate durante, seu ad quæ jus eis competuit aut competierit, etiamsi ab ipsa familiaritate recesserint, &c.

Resp. 4. In regula VIII præter beneficia & Canonicatus Ecclesiarum S. Joannis Lateranensis & S. Petri ac B. Mariæ Majoris, in urbe Romana, reservantur beneficia quæ

quæcunque ad dispositionem Cardinalium à Romana curia absentium (nisi ob servitium sedis Apostolicæ cum licentia abfuerint, aut in propriis Ecclesiis resederint) spectantia, ac durante absentia vacatura.

Resp. 5. In regula IX. quæ antiquitus erat VIII. atque ab Hieronymo Gonzalez. insigni commentario fuit illustrata, reservantur omnia beneficia qualitercunque qualificata, in Januario, Febuario, Aprili, Majo, Julio, Augusto, Octobri & Novembri, aliter quam per resignationem quomodocunque vocatura, ad quorumcunque dispositionem (non tamen Cardinalium aut aliorum sub certis concordatis comprehensorum) pertinentia &c. Episcopis tamen, qui resederint in sua Ecclesia, alternativa mensium in collatione indulgetur.

Resp. 6. In regula LXIII. reservantur omnia beneficia aliàs per regulas Cancellariæ reservata, quæ vacarunt sede Papali vacante, si de illis per ordinarios collatores, uti potuisset, interea non sit facta provisio.

Sunt porro & aliæ reservationes in regulis Cancellariæ comprehensæ, quas tamen enumerare supersedeo, quia in nostra Germania non vigent aliæ reservationes, ac quæ in concordatis Germaniæ continentur, & quæ in hiscè concordatis comprehensa non sunt, in Germania pro reservatis non habentur.

Quæres. 3. *Quanam beneficia per concordata Germaniæ sint reservata?*

Nota. 1. Concordata Germaniæ esse pactionem solemnem inter Nicolaum V. Pontificem maximum, ex una, & Imperatorem Fridericum III. cæterosque Germaniæ Proceres, tum Ecclesiasticos tum sæculares ex altera parte, de dignitatibus & præbendis Ecclesiarum Germaniæ conceptam, ad bonum & tranquillitatem nationis Germanicæ, cum enim continuæ quasi lites & discordiæ circa beneficia & dignitates ecclesiasticas ob tam multas summorum Pontificum reservationes emergerent, anno 1497. pro majori pace & unione Germanorum cum sede Romana, quædam concordata seu articuli super reservatione beneficiorum communi consensu sunt conditi, ut patet ex constitutione Nicolai V. quæ incipit: *ad sacram Petri sedem §. nuper. 1.*

Nota. 2. Nicolaum V. *in cit. Bulla. §. placet etiam. 4. in fine & §. placet similiter. 5. in fin.* asseverasse, quod eadem concordata semper sint duratura, nisi in futuro concilio de consensu nationis Germaniæ aliter fuerit ordinatum; unde deducitur per bullas & novas constitutiones summorum Pontificum non facile derogari concordatis, prout constat ex bulla Pauli V. quæ incipit: *ex Pastoralis & Gregorii XIII. in quadam constitutione de die 6. Junij 1572.* tum, quia sic Pontifex qua talis, nomine dignitatis suæ, quasi stipulato promittit; tum quia pacta & pactata

paſſata antecellorum ligant etiam ſucceſſores, ſi propter bonum publicum cum aſſenſu eorum, quorum intereſt, fuerint inita. P. Engel *ad cit. tit. de præbend. num. 54.* D. Franciſc. Schmier. *tract. de perſon. reb. & jur. Eccleſ. part. 2, c. 3. ſect. 5. §. 3. n. 188.*

Quamvis de plenitudine poteſtatis ob cauſam utilitatis vel neceſſitatis publica negari non poſſit, quin ſummus Pontifex concordatis valeat derogare, cum eam poteſtatem abdicare nec potuerit, nec voluerit; uti conſtat *ex d. Conſtit. Nicolai §. item placet, 3. poſt initium,* ubi ſummus Pontifex ſpondet ſe electiones canonicas confirmaturum, niſi ex rationabili & evidenti cauſa de fratrum ſuorum conſilio de digniori & utiliori perſona duxerit providendum.

7 Reſp. In concordatis juxta *citat.* conſtitutionem Nicolajanam renovantur & confirmantur reſervationes juris ſcripti *Extravagantis Execrabilis, & Extravagantis ad regimen,* ac i. ante omnia reſervantur dignitates, quas poſſederunt ante obitum S. R. E. Cardinales. Textus eſt in concordatis *§. placet nobis,* conformiter ad *Extravagant. ad regimen, 13. de præbend. inter commun.* ſic poſtquam obiit ſereniſſimus Dux Philippus Episcopus Ratiſbonenſis S. R. E. Cardinalis &c. Poſt deceſſum ejus Capitulum cathedrale proceſſerat quidem ad electionem Illuſtriſſimi D. Sigismundi Friderici Fugger, eam tamen ſedes

Apoſtolica caſſavit atque propter ſingularia perſonæ merita non ratione electionis, ſed liberæ collationis eidem Sigismundo Episcopatum Ratiſbonenſem conceſſit. Ad collationem Papalem ſpectant 2. dignitates per obitum alicujus officialis, vel etiam commenſalis Pontificii, puto Vice-Cancellarii, ſeptem Notariorum, Auditorum, Referendariorum & aliorum, qui recensentur in concordatis *d. §. placet. vacantes.* Exemplum adducit Gregorius Branden. *in collect. ſuper concord. queſt. 16. n. 5.* in Franciſco Crano Palatii Apoſtoli Auditore, cujus tres Præpoſituræ, quas in Diœceſi Leodiënſi habebat, quamvis eſſent electivæ, à ſummo Pontifice poſt ejus obitum liberè ſunt collatæ.

Tertio pro libitu confert ſummus Pontifex Prælaturas apud ſedem & in curia vacantes, tales ſunt: Prælaturæ eorum, qui quorumcunque negotiorum cauſa ad curiam Apoſtolicam (cujus nomine probabilius intelligitur locus, in quo cauſarum & litterarum Apoſtolicarum eſt expeditio. Wiefner. *ad cit. de præbend. n. 80.*) accedunt, vel ab ea recedunt, quando in curia vel extra curiam in loco ultra duas diſtas ſeu iter biduanum non diſtante moriuntur *d. §. placet.* tales quoque ſunt Prælaturæ, quarum reſignatio fit in manus Pontificis, ſive reſignatio à Principali præſente ſive ab abſente per Procuratorem fiat. Covarruv. *practiq. queſt. 36. n. 4.*

Gon-

Gonzalez. *ad regul. 8. Cancellar. Gloss. 12. §. 1. n. 42.* P. Engel. *ad tit. de præbend. n. 9. in fin.* P. Pirrhing. *eod. tit. n. 360.*

Quarto liberam collationem habet summus Pontifex in Prælaturis per depositionem, privationem & translationem auctoritate sedis Apostolicæ factam, vacantibus, *d. §. placet.* hac de causa superioribus annis Capitula Cathedralia Frisingense & Ratisbonense Ecclesiis suis per Serenissimi Principis Clementis Episcopi ad Leodiensem Ecclesiam translationem vacantibus, & propterea reservatis, ad Episcopi novi electionem non potuissent procedere, nisi ex speciali sedis Apostolicæ gratia eligendi facultatem impetrassent.

Quinto. Sub liberam collationem veniunt dignitates, quas auctoritate Apostolicâ promoti ad Episcopales, Archi-Episcopales, & Patriarchales Ecclesias, nec non regimina Monasteriorum, possidebant *dist. §. placet;* neque attenditur an ejus generis dignitates per electionem præviâ delatæ sint, si modo confirmatio ad sedem Apostolicam spectet, quia vacare censetur non à tempore factæ electionis, sed impetratæ confirmationis. *Wiestner de præbend. n. 92.*

Sexto. Liberè conferuntur Prælatu-
ræ tum Abbatiales, tum Episcopales, quarum confirmatio ad sedem Apostolicam pertinet, quando electio vel postulatio aut debito tempore, non est celebrata,

aut contra formam præscriptam instituta, aut ab indignis vel de indignis formata; ideoque à sede Apostolica cassata & reprobata est. *Concordat. §. idem placet.* P. Pirrhing. *ad tit. de præbend. n. 360.*

Septimo. Collationi Papali subiacet in Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis major dignitas, post principalem. *Concordat. §. de cæteris.* Qualis ex hodiernis Germaniæ moribus in Ecclesiis Cathedralibus est Præpositura, in Collegiatis Decanatus, nisi forte & Præpositura ex speciali indulto sit electiva.

Dubium est, *an libera collationi Pontificia reservata sint Prælatu-
rum vacantia ob crimen ipso facto inducitur, per legem communem in corpore juris clausam?*

Resp. Si Prælatu-
ra ipso jure propter crimen simoniæ *v. gr.* aut hæresis dicitur amitti, uti in textu *c. 9. de heret. Extravag. 1. & 2. de Simonia inter commun.* ac sententia declaratoria criminis, quæ præcedere debet antequam pœna per legem dictata locum habeat in conscientia, feratur ab ipso summo Pontifice, ejus curiâ vel Nuncio, prælatu-
ra sic amissa collationi Pontificiæ reservatur. Deducitur hæc Respon-
sio evidenter ex concordatis *§. placet.* ubi Pontifex omnes per depositionem privationem per se vel sua auctoritate factam vacaturas, suæ dispositioni reservat. Si verò sententia declaratoria ab ordinario Episcopo vel Archi-Episcopo feratur,
O tur,

tur, amissa Prælatuæ non reservantur, sed electivæ persistunt.

Ratio est, quia exceptio firmat regulam in casibus non exceptis; hocque præprimis accidit in concordatis Germaniæ, ubi in §. *cæteris*, disertè promittit Pontifex, quod ultra casus expressos nulla alia reservatio valeat. Atqui in concordatis solæ illæ reservantur Pontifici, quarum privatio sede Apostolica inducitur; ergo si hæc privatio auctoritate ordinarii Episcopi vel Archi-Episcopi inducatur, Prælatuæ non erit reservata.

Opponit Branden *ad Concordat. quest. 10. num. 8.* contrarium esse stylum curiæ. 2. Bullam Sixti V. quæ incipit Pastoralis. 3. Quod per concordata censeantur esse reservata beneficia, quorum privatio Romæ inducitur, sicque & illa, quæ vacant ob crimen, cui lex Romæ constituta, privationem imposuit.

Resp. ex P. Engel. *ad tit. de præbend. sub n. 18.* quod videlicet stylum sit aliquid facti, adeoque probari debeat: 2. quod Bulla Sixti V. sit declaratoria concordatorum Galliæ, ac nomine relaxationis, vi cujus beneficia per confidentiam Simoniacam accepta, à reservatione speciatim excipiuntur, non tam juris dispensationem quam explanationem intelligat. 3. Quod contra sensum concordatorum dicantur vacare beneficia per privationem Romæ inductam, quando non iudex sed lex Romæ lata sententiam dicat, quippe cum alias

plurima beneficia forent reservata, quæ tamen reservata non sunt.

Dubitatur 2. *An Decanatus Cathedralis summo Pontifici reservetur, quando à Decano in Episcopum electo ante confirmationem resignatur.*

Affirmativam tenent Branden *ad Concordat. quest. 7. n. 2. & quest. 9. n. 2.* Wagnerek. *ad Regul. 26. Cancellarie §. ad hujus.* Cockier. *ad eand. n. 24.*

Rationes sunt 1. quia in *Concordat. §. placat.* expressè reservantur dignitates, quas habent promoti ad Episcopatus, cui reservationi officere nequit facta resignatio à promotis, cum in fraudem conventionis & legis publicæ fiat; 2. Quia in *civ. reg.* Cancellariæ prohibentur & irritantur omnes resignationes dignitatum & beneficiorum, quæ promoti ad prælaturas quasvis faciunt post electionem, ante impetratam confirmationem, indeque inferri videtur, quod primum incipiant vacare post diem confirmationis, fiantque Pontifici reservata.

Resp. Negative. Flaminius *lib. 3. de resignat. quest. 6. n. 91.* P. Engel. *ad tit. de præbend. n. 37.* P. Wiestner. *ibid. n. 99.*

Ratio 1. est, quia concordata non reservant dignitates vel beneficia jam resignata, sed adhuc possessa tempore confirmationis, neque facere censetur in fraudem conventionis vel legis publicæ, qui jure resignandi, quod habet, utitur, præsertim cum aliquando possit rationabilis

nabilis occurrere resignandi causa, ut noviter electus Decanus post discessum alterius ad aulam & administrationem, quam electus Episcopus in concordia nostris in partibus facere potest, munere suo statim fungatur. 2. Quia citata regula Cancellariæ non irritat resignationes, sed dignitatum resignationum provisiones vel collationes ab alio, quam summo Pontifice faciendas, ergo resignatio est valida, nec dignitas resignata obnoxia reservationi, cum secundum concordata non reputentur reservata beneficia, quæ quis tempore promotionis seu confirmationis Apostolicæ non amplius habet; & quia hæc regula posterior est concordatis, illis tamen non derogat, eo quod Pontifex in fine discrete sponderit, quod derogare non velit. 3. Quia decisioni rotæ, quæ ab AA. primæ sententiæ allegatur, contrariam adducit P. Engel *loc. cit.* ex Flaminio, eamque majori pretio habet, quod idem Flaminio Doctor Romanus, adeoque Romanæ praxeos peritissimus extiterit, atque insuper prior decisio de casu planè diverso, puta de prepositura Padibornensi, quæ velut prima dignitas post Episcopalem, abstrahendo à speciali indulto, per se reservata. est *ex dd.*

10 *Octavo.* Reservata sunt beneficia quæcunque vacantia in mense Januario, Martio, Majo, Julio, Septembri & Novembri, ita tamen, ut si intra tres menses à die vacationis notæ, in loco beneficii non appa-

ruerit, quod alicui de illo Apostolicâ autoritate provisum fuerit, ex tunc & non antea, ordinarius vel alius, ad quem illius dispositio pertinebit, de illo libere disponant *S. placet etiam.*

Dubitari potest 1. *An si sede Apostolicâ vacante aliquod beneficium incipiat vacare, illud censeatur reservatum?* Ubi

Notandum est 1. beneficia quæ apud sedem & in curia dicuntur vacare, etiam vacante sede Apostolica censi reservata, eo quod eorum reservatio de jure communi sit perpetua. *c. 34. §. idem de præbend. in 6.* 2. Beneficia post obitum Cardinalium aliorumque sedis Apostolicæ officialium vacantia, itidem pro reservatis habentur, *d. Extravag. 14. de præbend. inter commun.* 3. Beneficia quæ per privationem, resignationem, cassationem, aut promotionem sedis Apostolicæ autoritate factam, sede vacante incipiunt vacare, pariter sunt reservata, non quidem ex naturâ suâ, sed per accidens, quia sede vacante Cardinales, ob defectum potestatis non possunt de eis disponere, privationem, resignationem, depositionem &c. admitendo; sed usque ad electionem novi Pontificis differre debent. 4. Beneficia curata in mense papali vel post mortem Pontificis vel jam ante mortem vacantia sed necdum collata, possunt ab ordinariis sede vacante pro libitu conferri *c. 35. de præbend. in 6.* igitur dubium procedit

cedit de aliis beneficiis non curatis, v. gr. Canonicatibus, an si sede vacante eorum vacatura incipiat in mense Papali, censeantur esse reservata?

- 12 Resp. Negative. Ratio est, quia beneficia in regalis Cancellaria reservata ante concordata non credebantur reservata, quando post obitum summi Pontificis inceperunt vacare. Ergo nec reservata creduntur post illius obitum. Partim quia concordata jus conferendi beneficia, quod habebant collatores Germaniæ, non effecerunt deterius, sed melius, partim quia ex testimonio aliorum DD. ordinarii extra Germaniam, ubi alia vigent concordata, conferunt beneficia sede Papali vacante, vacantia, partim denique, quia concordata cum beneficiorum collationem propius ad jus comune reducant, debent potius in favorem, quam in odium ordinariorum explicari. Cardinal. de Luca *de Benefic. disc.* 27. n. 4. Si forte

Dicas. Concordata sunt perpetua durantque semper, donec in futuro Concilio cum consensu nationis Germanicæ revocentur. Ergo etiam reservationes beneficiorum inibi contentæ sunt perpetuæ.

Resp. Dist. sunt perpetuæ subjective C. objective N. nimirum beneficiorum reservatio est perpetua, in quantum concordata, in quibus continentur, sunt perpetua, nec indigent ulla renovatione vel repetitione; at ipsa beneficia non

sunt perpetua reservatione affecta, sed desinunt esse reservata, si fiant vacantia sede papali vacante.

Dubitari potest 2. *An per concordata Germaniæ fuerit abrogatum c. statutum. 3. de præbend. in 6.* in quo Gregorius X in Concilio Lugdunensi generaliter concedit ordinariis collatoribus licentiam, beneficia in curia vacantia, & propterea summæ sedi reservata, post spatium unius mensis, à die vacaturæ, conferendi?

Resp. Negative, ita P. Engel. *ad tit. de præbend. n. 52.* P. Wiestner. *ad d. tit. n. 115.*

Ratio est, quia per dispositionem generalem non derogatur speciali, sine speciali illius mentione, atqui dispositio *dict. cap. statutum. 3.* est conciliaris & specialis, cum agat de solis beneficiis in curia vacantibus; dispositio è contra in concordatis est generalis, agitque in genere de beneficiis in mense Apostolico vacantibus, quod possint ab ordinariis post lapsum trium mensium conferri, imo supponit beneficia illa non esse alia quadam reservatione affecta, sicuti sunt affecta, quæ vacant in curia. Ergo &c.

Objicies 1. est eadem ratio quoad 13 beneficia apud sedem vacantia, & alias propter menses papales reservata, adeoque eandem dispositionem obtinere oportet.

Resp. Disparem rationem assignari posse ex eo, quod beneficia apud sedem vacantia facilius innotescant

tescant summo Pontifici quam vacantia & reservata solum ob menses papales, unde in his longius tempus, quam in illis ad faciendam collationem ab ordinariis, determinandum videbatur.

Objicies 2. *d. cap. statutum per Extravagantem ad Regimen* est sublatum, dum per hanc omnes constitutiones, quæ obstant reservationi beneficiorum in curia, abolentur, adeoque etiam per concordata in quibus eadem extravagans est recepta.

Resp. *c. statutum* non obstare reservationi, sed reservationem per illud solummodo modificari, adeoque nec per extravagantem ad regimen, nec per concordata sublatum esse.

Dubitatur 3. An possit ordinarius post lapsum trium mensium statim conferre beneficium, quod inceperat in mente papali vacare?

Rationem dubitandi præbet constitutio Gregorii XIII. quæ super declaratione *cit. §. placet in concordat.* anno 1576. emanavit, dum improbat præproperas collationes beneficiorum in mense papali vacantium. Verum quia mens Gregorii fuit, non tam collectiones per tres menses inhibere, quam potius impedire, ne si intra tres menses à

summo Pontifice provisum fuerit de beneficio, provisos autem obviarum & locorum distantiam in loco beneficii se sistere nequiverit, excludatur, si post tres menses ad primum se sistat, hinc per se loquendo ordinarius statim post tres menses ad collationem procedere valet, etsi consultius faciat, si investituram corporalem seu immisionem in possessionem paulo longius differat, usque dum nempe de collatione papali certior notitia haberi possit. D. Francisc. Schmier, *Tact. de pers. & rebus Eccles. part. 2. cap. 3. sect. 5. §. 3. n. 207.* & ab eo relatus Zypæus *ad tit. de præbend. consult. 5. p. 133.* interim etiam provisos à papa tenebitur iter maturare, ut si intra illos tres menses nequeat attingere locum beneficii, saltem non diu post illos menses compareat, alioqui si negligens fuerit, non quidem beneficio suo privabitur, cum hæc privatio nullibi legatur statuta, sed arbitrariè punietur. Branden *ad Concordat. quest. 12. notab. 2. n. 9.* P. Engel, *tit. de rescript. num. 23.*

Porro hæc sufficiant de potestate Pontificis circa beneficia & dignitates; quis confirmet, consecret Archi-Episcopos, Episcopos, Abbates exemptos, quis erigere possit novos Episcopatus, sequetur infra *dissert. ult.*

§. IV.

QVAM POTESTATEM HABEAT SUMMUS PONTIFEX
CIRCA RES ECCLESIASTICAS TEMPORALES, PIAS
FUNDATIONES, TESTAMENTA AD CAUSAS
PIAS ETC.

SUMMARI A.

1. Res Ecclesiasticae mobiles pretiosa vel immobiles sine consensu Pontificis nequeunt alienari. 2. Ab hac regulâ quoniam casus excipiantur? 3. Adstruitur pœna temerè alienantium. 4. An consensus Pape in alienatione prædictorum bonorum etiam intercedere debeat de consuetudine Germaniæ? 5. An summus Pontifex habeat potestatem bona sua uni Ecclesie auferendi aut alteri Ecclesie concedendi. 6. Referuntur argumenta sententiæ affirmatiuæ. 7. Adstruitur & probatur sententiæ negatiuæ. 8. An summus Pontifex sine iustâ causâ possit Episcopatum dividere? 9. Respondetur ad argumenta contraria. 10. Quæ dicatur Pontificis potestas

ordinaria. 11. Quæ dicatur pleni- tudo potestatis. 12. Omnes piæ dispo- sitiones subsunt summo Pontifici. 13. An legatum fiat caducum ex eo quod ad usum à testatore intantum nequeat applicari. 14. Quando testa- tor legat alicui incapaci sub modo licito, & casu quo onera injuncta non impleantur, substituit alios, an tunc legatum possit à Pontifice in alios usus converti? 15. Quando testator legat sub modo illicito, quid agen- dum? 16. Quando legat alicui inca- paci sub modo illicito, quid eo casu agendum sit. 17. An summus Ponti- fex sine consensu Cardinalium possit alienare bona immediatè spectantia ad sedem Apostolicam?

1. Quæres 1. An sine consensu summi Pontificis possint res Ecclesiasticæ immo- biles, fundi nimirum, districtus, territo- ria, validè alienari?

Resp. Res immobiles vel mobiles pretiosæ Ecclesiasticæ, adeo lub- jectæ sunt reservationi pontificiæ, ut sine consensu Pontificis neque- ant validè alienari. Fagnanus ad c. nulli 5. de rebus Eccles. non alien. n. 12. P. Engel. n. 15. eod. tit.

Prob. per Extravag. ambitiose de rebus Eccles. non alien. ubi Paulus II. prohibet omnium rerum & bono- rum Ecclesiasticorum (scilicet im- mobilium & mobilium pretioso- rum) alienationem, omneque pa- ctum, per quod ipsorum Domi- nium transfertur, concessionem, hypothecam (scilicet specialem) locationem & conductionem ultra triennium, nec non infeudatio- nem,

nem, contractum emphyteuticum, præterquam in casibus à jure permissis, ac de rebus & bonis in Emphyteusin ab antiquo concedi solitis, & tunc Ecclesiarum evidenti utilitate, ac de fructibus & bonis, quæ servando servari non possunt, pro instantis temporis exigentia, & innovat decreta & constitutiones prædecessorum super hoc editas, alienationes, hypothecas, concessionem locationes, conductiones & infeudationes irritat, & contravenientibus penas imponit. Quare per dictam extravagantem omnis alienandi modus etiam in casu licito, & servatis juris solennitatibus regulariter prohibetur Papa inconsulto: Sed

Dices. In eadem extravagante apponitur exceptio illa: *præterquam in casibus à jure permissis*, sed in jure permissum est, ut ob evidentem Ecclesie utilitatem & ob alias causas ac servata juris solennitate fieri possit alienatio bonorum Ecclesiasticorum, ergo etiam post dictam extravagantem licebit res Ecclesie alienare in casu licito & cum debita solennitate, sicut licebat per antiquiores Canones.

Resp. Clausulam illam: præterquam in casibus à jure permissis esse referendam ad Emphyteusin duntaxat, non autem ad præcedentia; quod ex eo colligitur, tum quia illa clausula est posita in medio duorum capitulorum, quæ de Emphyteusi loquuntur, & consequenter referri debet ad solum

contractum Emphyteuticum, non autem ad omnia præcedentia, tum quia secundo ille textus permittit concessionem emphyteuticam de bonis in Emphyteusin concedi solitis, & addit verba illa: *Et tunc Ecclesiarum evidenti utilitate*, quæ verba fuissent superflua, si exceptio illa præterquam in casibus à jure permissis esset referenda ad omnem speciem alienationis, quia causa evidenti utilitatis est unus ex casibus permissis in jure, ut *c. sine Exceptione caus. 12. quest. 2.* Unde sensus extravagantis est, ut contractus emphyteuticus bonorum Ecclesie sine beneplacito Apostolico licite fieri possit, si tres conditiones concurrant: si sit de casibus in jure permissis. 2. Si sit de bonis ab antiquo in Emphyteusin dari solitis, 3. Si subsit evidens Ecclesie utilitas tempore contractus.

Alienatio igitur bonorum Ecclesie immobilium, vel pretiosorum immobilium prohibita est, etiam cum causa & solennitate sine beneplacito Apostolico, hæc tamen assertio & regula.

Fallit 1. ex *dd.* in contractu emphyteutico, concurrentibus tribus conditionibus.

Fallit 2. in bonis Ecclesie feudilibus, seu ab antiquo in feudum dari solitis, possunt enim infeudari, non obstante juramento de non infeudando, Romano Pontifice inconsulto, ut est casus in *c. ex parte de feudis*.

Fallit

Fallit 3. in fructibus & bonis, quæ servando servari non possunt, pro instantis temporis exigentia, quæ exceptio similiter habetur in præallegata *Extravag. ambitiosa*, tales autem dicuntur res mobiles, quæ non durant triennio, vel usu absumuntur, vel non fructificant, *arg. l. lex quæ tutores §. fin. C. de administrat. tut.* Fagnan. *loc. cit.* aliique ab eo relati.

Fallit 4. In terrulis & vineolis, quæ de consensu Episcopi alienari possunt sine solennitate, *c. terrule caus. 12. quest. 2.* Rebuff in *Compend. alienat. n. 172.*

Fallit 5. In alienatione necessaria, quæ fit ex necessitate juris, eo quod jus præcipiat illam fieri, in ea enim non requiritur solennitas requisita in alienatione rerum Ecclesiæ, secus si fiat voluntate, licet ex causa necessitatis vel utilitatis Ecclesiæ. Anton. de Butr. in *c. pastoralis n. 11.* Abbas *ibid. 5. de his quæ fiunt à Prælati sine consens. capit.* & ita servatur in curia, ideoque à S. congregatione Concilii Trident. responsum est, valere legatum immobilium fratribus minoribus sub modo licito, nempe ut vendant & pretium convertant in usum fabricæ vel sacristiæ, & idem si factum fuerit simpliciter, quia sub modo licito factum, intelligitur *c. exiit qui seminat. §. ad hæc. de V. S. in 6.* nec in hujusmodi alienatione opus est solennitate, quia fit ex juris præscripto, Fagnan. *loc. cit. n. 28.*

Porro juxta *d. Extravag. ambitiosa*

de reb. Eccles. non alien. in alienantes bona Ecclesiæ inconsulto Pontifice pænæ sequentes sunt statutz. 1. Est nullitas contractûs, qui tamen si alias Ecclesiæ sit utilis, cum nullitas proveniat ex defectu solennitatis, potest Ecclesia illum approbare & ratificare, nec ab eo receditur, nisi volente Ecclesiâ. Abbas in *c. causam. 2. de judic.* Jason in *l. 3. C. de procurat. Put. decis. 3. & 4. de Except.* 2. Pænâ est excommunicatio latæ sententiæ in alienantes, bona alienata recipientes. 3. interdictum ingressus Ecclesiæ Episcopis & Abbatibus, qui si sex mensibus in interdicto perseverarint animo indurato, à regimine & administratione Ecclesiæ cui præsunt, eo ipso sunt suspensi. 4. Inferiores Prælati eo ipso privati sunt beneficiis, quorum bona alienarunt. 5. Bona alienata ad Ecclesiam, ad quam pertinebant; libere revertuntur. Ultimo alienantes bona Ecclesiarum immobilia incidunt in pænâ constitutionis Leoninæ, quæ habetur in *L. jubemus. C. de SS. Ecclesiis*, cujus pænâ est depositio alienantis, & satisfactio incommodi Ecclesiæ de rebus propriis faciendâ, ad quod obligantur hæredes sui, & cum ea constitutio Leonis esset localis, per Justinianum extensa est ad omnes Ecclesias & omnia pia loca *c. 1. & c. 7. Novell. 7.*

Vera sunt hæc de puncto juris, attamen de consuetudine præsertim, in Germania & locis remotis, unde difficilis aditus ad Papam est, *d.*

Extra-

Extravagantem receptam non esse, saltem quoad hoc ut etiam inferiores Prælati Episcopis subiecti teneantur in alienationibus consensum Papæ & non Episcopi requirere, attestatur P. Engel n. 15. *de reb. Eccles. non alien.* & ab eo relatus Zypæus in *Analyfi Juris Pontif. d. iii. num. 2.*

Porro *d. Extravagantem* adhuc obtinere quoad notabilium prædiorum, integrorum monasteriorum, Ecclesiarum, Episcopatum, translationem & alienationem, indubium est, quapropter Pontifex nunquam adhuc consensit in alienationem Monasteriorum, & Episcopatum rati habitione etiam statuum Imperii ad manus sæculares translatorum.

5 Quæres 2. *An summus Pontifex habeat potestatem bona immobilia aut mobilia pretiosa ab una Ecclesia auferendi & alteri concedendi.*

Quæstio hæc coincidit cum illa: An summus Pontifex possit monasterium ordini cuidam auferre, & alteri concedere *v. gr.* extinguendo religiosos unius ordinis & instituendo ibidem alterum ordinem; item an possit Ecclesias Cathedrales vel Collegiatas transferre ad regulares & vicissim?

Prima sententia hanc quæstionem affirmans his nititur rationibus: 1. sicut Imperator potest auferre rem privati, & dare militibus pro præmio *L. item si verberatus. ff. de R. V.* ita & multo magis Papa potest auferre rem unius Ecclesiæ

vel Clerici & dare alteri, etiam sine iusta causa; & quamvis injuste agat; tamen ferendum, nec quisquam potest ei dicere: cur ita facis? *c. in memoriam. dist. 19. c. ex persona de pœnit. dist. 3.* tum quia nulla persona ecclesiastica habet dominium utile vel directum in suo beneficio sive sæculari sive regulari, sed est constitutus procurator & administrator à Papa; quo argumento utitur Paulus de Castro *lib. 1. Consil. 419. in facto præf. num. 4. vers. præterea* & idem *lib. 2. conf. 46. in fin. vers. plus videtur. n. 3.*

Secundò omnia beneficia mundi sunt obedientialia & manualia respectu papalis potestatis. Quod fuit celebre dictum Baldi in *l. rescripta. 8. v. item omnia beneficia mundi C. de precib. Imperat. offerend.* quem secuti sunt Alciatus de *presumpt. reg. 3. presump. 8. num. 3.* & dictum Baldi videtur probari in *c. si gratis de rescript. in 6.* per quem textum dicit ibi Gemin. in *penult. col.* Papam in titulis beneficialibus habere pro ratione voluntatem, & posse ad libitum auferre prælato titulum beneficii, & idem dicit in *Consil. 88. incipien. Innocentius Papa in princ. ibi: Unde cum Papa possit removere beneficiatos quoscunque à titulis suorum beneficiorum, etiam nulla causa legitima subsistente.*

Tertio Papa habet (præsertim in beneficialibus) plenitudinem potestatis, cum sit supra omne jus humanum positivum *c. proposuit de Concess. præbend.* Unde in his abso-

P

lute

Iute potest omnia *c. 2. de præbend. in 6. Clement. 1. ad fin. ut lite pendent.* & qui de hoc dubitat, dicitur dubitare de fide Catholica, & tanquam sacrilegus est censendus, ut in terminis ait Baldus *lib. 1. consil. 477. n. 1.* quem sequitur Alexand. *lib. 1. consil. 2. n. 19.*

Quartò. Titulos beneficiales, & signanter Patriarchatus Archi-Episcopatus, Romana fundavit Ecclesia, ut est textus *in c. 1. & c. 2. dist. 22. c. olim dist. 95.* & patet ex decretali Epistola Eugenii IV. ad Episcopum Cantuariensem, quæ incipit: *Non mediocri. §. quod vero dignitas* & habetur in Bullario tom 1. pag. 282. late Præpos. *in summa dist. 44.* ergo potest Episcopos à suis titulis & administrationibus prohibitu voluntatis amovere; quippe ad quem spectat institutio, ad eundem & destitutio spectabit *c. in Lateranensi §. 1. & 2. de præbend.*

Quintò. Inferiores sacerdotes possunt etiam inviti ex una ad aliam Ecclesiam transferri à suis Episcopis. *c. quesitum de rer. permut. Glossa in c. omnes in verb. coactè caus. 7. quest. 1.*

Sextò. Papa potest in uno Episcopatu duos Episcopatus constituere *c. non autem caus. 7. quest. 1.* ubi hoc fuit gestum in persona Augustini, qui non successit, sed accessit Valerio adhuc viventi, nec fuit deputatus simplex Coadjutor, sed verus Episcopus, ut ibi legitur & notatur. Item potest summus Pontifex unire duos Episcopatus,

aut unum in plures dividere *c. & temporis caus. 16. quest. 2. c. sicut unire de excess. prælat.* atque ita poterit summus Pontifex Ecclesias dividendo, uniendo, immutare, & consequenter bona unius Ecclesiæ sive immobilia sive mobilia pretiosa ab una auferre & alteri concedere.

Resp. Summus Pontifex sine rationabili causa non potest rem temporalem sive mobilem pretiosam sive immobilem uni Ecclesiæ auferre & alteri concedere. S. Thomas *in 2. 2. quest. 100. n. 1. ad 7.* Cardinalis Cajetanus, Ulrichus de Argentina Alberti Magni auditor *in sua summa Theologie, Cardinalis Turrecremata & Præpos. in c. lato-rem. caus. 1. quest. 1.* Fagnanus *in c. quanto. n. 70. num. 83. 84. & 85. de translat. Episc.*

Prob. 1. per *c. Ecce. c. nullus dist. 99. c. de Ecclesiasticis. caus. 25. quest. 2. c. conquestus, c. nunc vero. c. per principalem. caus. 9. quest. 3.* & ratio est, quia Papa non est absolutè dominus bonorum Ecclesiæ, sed dispensator, ergo nequit pro libitu & sine justâ causa res suas uni Ecclesiæ auferre, & alteri concedere. quod eleganter exprimit *c. conquerente de restit. spoliat.* ibi: *Non decet honestatem superioris sine manifesta & rationabili causa aliquem à suis beneficiis amovere, imo tenetur illis paterna provisione consulere.*

Aud. cit. Cardinalem Cajetanum *in 2. 2. quest. 100. art. 7. Divi Thomæ,* ubi ait: Nota tertio, quod cum potestas papæ quoad res temporales Ecclesiæ

Ecclesiæ sit potestas non Domini sed Dispensatoris, ut in littera dicitur, consequens est, ut plenitudo potestatis papalis circa bona Ecclesiæ temporalia non exeat limites potestatis dispensativæ, sicut in naturalibus plenitudo potentia calefactivæ non exit limites potestatis calefactivæ, & in politicis plenitudo potestatis regis non exit limites regis potestatis, ac per hoc non potest papa ad libitum NB. donare res Ecclesiæ, sed potest tanquam habens apicem dispensativæ potestatis multo plus de eisdem dispensare, quam quicumq; alius proximus Ecclesiæ alicujus prælatus; hæc ille. Debet igitur Apostolicus esse fidelis & providus dispensator, & ejus iudicium debet de vultu Dei prodire, *c. ut nostrum. ut Eccles. benef. sine diminut. confer. c. cum aterni. de sentent. & re judic. in 6.* consequenter non licet ei res Ecclesiæ aut beneficium Clerico auferre sine justa & rationabili causa.

Prob. 2. Si summus pontifex posset res temporales uni Ecclesiæ auferre sine justa & gravi causa, esset ideo, quia quod sit auctoritate papæ, dicitur factum auctoritate Dei, & quia pontifex non puri hominis, sed veri Dei vicem gerit in terris, & papa dicitur habere *caeleste arbitrium. l. 1. in fin. C. de S. Trinitate*, atqui quando pontifex res suas uni Ecclesiæ auferret sine justa & rationabili causa, non Deus sed homo id faceret, non divina sed humana potestate id continge-

ret, quia Deus non est author iniquitatis. *c. quicumque caus. 11. quest. 1.* sed omnia aut iusto iudicio facit, aut suo permisso ita fieri finit, ut dicit textus in *c. nec mirum. §. Aruspicina. caus. 26. quest. 5.* eatenus igitur manet in Romano pontifice Petri privilegium, quatenus ex ipsius æquitate fertur iudicium, ut dicit textus in *c. manet. caus. 24. quest. 1.*

Prob. 3. Papa non potest sine 8 justa causa Episcopatum dividere & invito Episcopo dare alteri, textus est apertus in *c. decimas. §. quod autem. caus. 16. quest. 1.* & tenet Glossa in *c. 1. verb. divisiones. dist. 10.* atqui Episcopatum dividere, est res uni Ecclesiæ auferre; ergo si Pontifex nequit Episcopatum dividere invito Episcopo, neque poterit res suas uni Ecclesiæ sine justa causa auferre. Nunc ad argumenta sententiæ oppositæ & quidem

Ad 1. Resp. Negando, quod Imperator possit privato auferre jus quæsitum sine justa causa. Porro *d. l. item verberatum*, quæ est *15. d. 2.* est nimis ambigua (ut legenti patebit) potest concordandorum iurium gratia explicari, quod *ager quæsitus. d. l.* fuerit assignatus militibus publicæ utilitatis causa. Quod eodem numero dicitur: Neminem posse contradicere Pontifici, etiamsi iniuste agat, hoc procedit forsan quoad Ecclesiam militantem, sive pro foro Ecclesiæ militantis, in quo non licet disputare de facto Pontificis *c. si quis suadente §. qui autem. P 2 caus.*

caus. 17. quest. 4. quia ipse de aliis iudicat, sed à nemine iudicatur. *c. si papa dist. 40.* at vero quoad forum internum & quoad Deum id non procedit; ut declarat Abbas *in cap. extirpanda. s. qui vero n. 44. de prebend.* Unde si præter consuetudinem Romanorum Pontificum contingeret hic casus, ut papa rem suam Ecclesiæ auferret & daret alteri, aut quem suo privaret beneficio absque rationabili causa, quamvis in tali casu iudicio Ecclesiæ non esset subjectus, & non liceret ei contradicere, attamen injuste ageret, & quoad Deum non esset à peccato immunis; & dum dicitur quod papa habeat plenariam dispositionem Ecclesiarum, & rerum ecclesiasticarum, est hoc ita intelligendum: ut evitetur inconveniens, & ne alicui fiat iniustitia. 3. Quod nulla persona ecclesiastica habeat in suo beneficio dominium directum aut utile respondetur: vel sumitur beneficium formaliter pro ipso iure, vel objective pro rebus ecclesiasticis illi beneficio sive juri subjectis? igitur beneficiatus sive secularis respectu suæ Ecclesiæ, sive regularis respectu sui monasterii, neuter inquam habet dominium sive directum sive utile respectu suæ Ecclesiæ vel monasterii; illud ipsum tamen beneficium sive seculare sive regulare quod quis habet, & formaliter sumptum est aliquod *jus reale*, quodque parum sine causa potest auferri, quam dominium; imo hæc

argumentatio est prorsus inepta: Titius nec dominium directum nec utile habet in hoc vel illo objecto, ergo hoc objectum auferri potest; similiter enim inferri posset; Titius in fundo Tusculano nec dominium directum nec utile habet, sed solum jus servitutis, decimandi, venandi, pignoris &c. Ergo hæc jura ei libere auferri possunt. Dein licet singuli beneficiati nec dominium directum nec utile habeant in rebus ecclesiasticis suis beneficiis subjectis & annexis, ipsa tamen Ecclesia, ipsum gremium, & omnes beneficiati collectivè sumpti habent verum dominium quod illis sine justa & gravi causa auferri nequit.

Ad secundum quod omnia beneficia mundi sint obedientialia & manualia respectu papalis potestatis, adeoque beneficiatis unius Ecclesiæ aut ordinis auferri & alteri Ecclesiæ seu ordini conferri possint; Absolutè negatur, vel intelligi potest quoad potestatem absolutam & extraordinariam Pontificis, non verò quoad potestatem ordinariam. *d. c. si gratiosè*, plane non probat, quod beneficium legitime quæsitum pro libitu possit auferri, sed solum dicit, si beneficium ab incapaci & cum dispensatione ad beneplacitum Pontificis restricta obtineatur, tale inquam beneficium libere posse auferri.

Ad tertium Resp. id procedere de potestate absoluta & extraordinaria, vel etiam de potestate ordi-

ordinaria in ordine ad beneficia acquirenda, cum antecedenter penes Pontificem sit leges condere, vi quarum aliquis capax vel incapax reddatur ad beneficia, & hoc sensu Pontifex habet etiam plenitudinem potestatis.

Ad quartum Resp. C. antec. N. conseq. ex hoc enim argumento solummodo probatur, quod sicut Romana Ecclesia dignitates instituit & fundavit, ita possit illas destituere, hinc tamen non licet inferre, ergo hæc fieri possunt prohibitu voluntatis, cum in his iusta causa exigatur; ut in superioribus probatum est.

Ad quintum Resp. Dist. possunt inviti transferri ex causa necessitatis vel utilitatis Ecclesiarum C. sine his requisitis intervenientibus: sub Dist. potestate ordinaria & iuste N. Extraordinaria absoluta & injuste, C.

Ad sextum idem respondetur, nimirum exempla in contrarium adducta habere locum tantummodo concurrente gravi causa, quæ cessante Apostolica sedes nec duos Episcopos in uno Episcopatu constituit, nec Episcopatum dividit. Unde si alicui Ecclesiæ auferrentur sua bona, beneficiato suum beneficium, Episcopo Episcopatus & quidem sine causa communis utilitatis vel necessitatis, hæc non esset dispensatio bonorum Ecclesiæ, sed dissipatio; ut notat Archid. in c. licet canon. num. 3. de Elect. in 6.

Corollarium quando dixi, quod Pontifex nequeat res suas uni Ecclesiæ auferre sine iusta causa, hoc procedit de potestate ordinaria. 2. Quando dicitur Papam habere potestatem plenariam in beneficiis hoc ita intelligendum est, ut evitetur inconueniens & ne alicui fiat iniustitia. 3. In pontifice est duplex potestas, ordinaria scilicet ac à jure regulata, & secundum hanc pontifex nequit auferre jus quæsitum, sine iusta causa; quia licet princeps sit solutus legibus, tamen secundum leges vivere debet. *l. digna vox C. de I. L.* Dein altera potestas in pontifice est suprema & absoluta, quam alio nomine appellant plenitudinem potestatis, eamque sic definit Baldus in *l. 2. n. 45. C. de servit. & aqu.* plenitudo potestatis est arbitrii plenitudo, nulli necessitati subiecta, nullisque juris publici regulis limitata, & secundum hanc probabiliter Papa omnia potest absolute, & sola voluntas habetur pro ratione. An verò pontifex utens hac plenitudine potestatis, dum causa iusta non subest, tutus sit quoad forum poli, tu iudicabis.

Quæres 3. An penes Pontificem sit potestas commutandi ultimas voluntates & testamenta ad pias causas?

Pias dispositiones subesse pontificiæ authoritati adeo certum est, ut repugnet non tantum juri Canonico, sed etiam divino, dari aliquam talem piam dispositionem, quæ non subit summo Pontifici Ecclesiæ

Ecclesie capiti. *c. cuncta per mundum. c. per principalem. caus. 9. quest. 7. c. bene quidem dist. 96.* & Pontifex habet plenissimam potestatem commutandi ultimas voluntates, *element. quia contingit de religios. domib.* quando verò similes ultimæ voluntates, & ea, quæ ad pias causas relicta sunt, immutari debeant ad alios usus? discernendi sunt diversi casus & regulæ.

13 Regula 1. Legatum non efficitur caducum ex eo, quod deputari non possit ad usum destinatum per testatorem, sed potest per Episcopum etiam commutari in aliam piam causam, id quod procedit, siue testatoris voluntas impleri non possit de jure, siue de facto: de jure, ut si testator reliquerit centum pro missis canendis, quæ cantari non possunt propter interdictionem, quo exemplo utitur Bart. *in l. legatum n. 2. ff. de usufruct. legat.* de facto, ut si pecunia relicta à testatore non sufficiat ad monasterium construendum, quo casu debet converti in alium usum, *l. legatum. ff. de administrat. rer. ad Civit. pertin.* ad quod facit optime Decretum Concilii Trid. *in c. 8. Sess. 25.* ubi præcipitur, ut si hospitalia ad certum peregrinorum aut infirmorum aut aliarum personarum generis fuerint instituta, nec in loco, ubi fuerint dicta hospitalia, similes personæ aut perpauca reperiantur, fructus illarum in alium pium usum, qui eorum institutioni proximior sit, ac pro loco & tempore

utilior, convertantur, prout ordinario cum duobus de Capitulo, qui rerum usu peritiores sint, per ipsum deligendis magis expedire visum fuerit.

Regula 2. Quando testator legat 14 alicui capaci sub modo licito, & casu, quo onera injuncta non impleantur, substituit alios, tunc legatum nequidem à summo Pontifice in alios usus converti debet. Ratio est, quia provisio hominis licita, facit cessare provisionem legis, & ita etiam procedit decretum Concilii Trident. *in d. c. 8. Sess. 25.* ubi mandatur ordinario, ut fructus hospitalium convertat in alios usus, si ibi non sunt peregrini &c. dummodo etiam in hunc eventum in eorum fundatione aliter non sit expressum, etenim cum provisio hominis sit licita, cessare debet provisio & commutatio iudicis.

Regula 3. Cum testator legat pio 15 loco sub modo tamen illicito, & casu quo ejus voluntas de jure vel facto impleri non possit, legat alteri, & hoc casu sustineri potest, quod nec commutatio fieri debeat. Ratio est, quia testator non legavit præcisè & simpliciter sub modo illicito, sed conditionaliter: quatenus de jure non possit, legavit alteri, quæ dispositio videtur rationabilis, & consequenter non subest causa excludendi substitutum *l. quidam. ff. de usufruct. legat.*

Regula 4. Quando testator legat 16 incapaci (*v. gr. Minoribus Capucinis aut de observantia*) sub modo illicito

illicito (*v. gr.* ut annuatim quid percipiant; quando inquam testator non conditionaliter sed simpliciter absolute legat, & quidem in perpetuum prohibendo ne papa hujusmodi legatum convertat in alios usus & apponendo pœnam ademptionis legati in casum commutationis, tunc nihilominus legatum in alios usus converti potest, ac debet, non obstante prohibitione testatoris cum pœnæ adjectione. Ratio est, quia hoc casu voluntas testatoris licite impleri non potest, cum testator voluerit præcise, legatum annuum *v. gr.* perpetuo obtineri à fratribus, quod repugnat regulæ, nec legatum ademerit, nisi in casum commutationis Apostolicæ, quæ conditio adjuncta à testatore, quod superior non possit se illi immiscere, & alias devolvatur ad hæredem, habetur pro non adjuncta, utpote turpis. Fagnanus *in c. nos quidem n. 39. de testam.* & plurimi ab eo relati.

Porro turpitudine præfatæ conditionis confurgit ex eo, quia dicta dispositio testatoris repugnat *element. quia contingit de relig. domib.* estque apposita in vilipendium auctoritatis Romani Pontificis; tum quia inducit ad peccatum, scilicet ad retinendum aliquid contra sacerorum statuta Canonum.

Quæres 4. *An summus Pontifex possit sine consensu Cardinalium alienare bona immobilia spectantia ad sedem Apostolicam?*

17 Resp. Negative. Ratio, quia

Pius V. *in consit. admonet. 35. edita quarto Calendas Aprilis 1587. in Bullar. tom. 2. pag. 221.* statuit ut civitates & loca Romanæ Ecclesiæ etiam in feuda, aut quemque NB. alium alienationis titulum dari solita, ad sedem Apostolicam quomocumque devoluta & pro tempore devolvenda, eo ipso Cameræ Apostolicæ absque alia declaratione incorporata censeantur, perinde ac si nunquam in feudum vel alium titulum concessa fuissent, ut *in §. 2. præterea statuit in §. 3. ut de hujusmodi alienationibus & infeudationibus tractantes, consulentes, aut alias verba facientes, easque summo Pontifici per se vel per alium insinuantes vel suadentes excommunicationis pœnam ac læsæ Majestatis etiam in primo capite, ac confiscationis bonorum privationisque dignitatum ac beneficiorum eo ipso incurrant; & in §. 9. addit, ut Cardinales in assumptione pilei & sede vacante in conclavi jurare debeant prædictam constitutionem observare, eique non contravenire, nec Pontificibus NB. contravenientibus consentire, aut absolutionem à juramento petere, nec oblatam aut cancellam acceptare; Et assumptus NB. in summum Pontificem id ipsum promittat ac juret, & post coronationem suis litteris confirmet, ut latius habetur in ipsa constitutione.*

Eandem constitutionem confirmarunt Pontifices successores Gregorius

gorius XIII. *constit. 3. inter cetera* in Bullario tom. 2. pag. 361. Sixtus V. *Constit. 1. Romanus Pontifex* pag. 286.

Innocentius IX. Constitutione 1. quæ incipit: *que ab hac sancta sede edita pridie Nonas Novembris 1591. eod. tom. 2. pag. 713. §. 4.* declaravit *civ. constitutione Pii V.* prohiberi quamcunque infeudationem & alienationem civitatum & locorum eidem sedi tam immediate quam mediate subjectorum, non solum post eorum devolutionem, sed etiam antequam devolvantur; & in §. 5. præcepit Pii V. constitutionem jurari debere. Itaque stante hac declaratione Innocentii IX. planum est hodie Papæ non licere quemquam investire de feudo etiam non aperto.

Porro Bullam Pii V. ut præfertur declarata ab Innocentio IX. confirmavit ac innovavit, seque servaturum promisit ac juravit Clemens VIII. in constitutione prima *ad Romani Pontificis.* in Bullario tom. 3. pag. 1. ubi etiam in §. 7. declarationem Gregorii XIV. tanquam destruentem Pii V. constitutionem, alienandique occasionem præbentem ac minimè necessariam revocavit ac annullavit, perinde ac si nunquam emanasset; declarans eadem Pii V. constitutione prohiberi civitatum & locorum in ea contentorum, tam quæ nunquam antea in feudum concessa, quam quæ alias sæpius infeudata ac postmodum devoluta, aut etiam nondum devoluta fuerunt, infeudationes, prorogationes

investiturarum, etiam ex causa necessitatis aut evidentis & veræ utilitatis factas & faciendas, ut latus in eadem Bulla §. 8. & concordat regula 46. cancellaria. Fagnanus in c. *ex parte n. 30. de feudis.*

Corollarium 1. prohibitio Pii V. mox declarata non comprehendit loca & terras confiscatas ob delicta, de quibus in constitutione 65. Gregorii XIII. *incip. tanta* ut ibi declaratur in §. 13. in Bullario tom. 2. pag. 446. idemque delaravit Sixtus V. in constitutione 6. §. 8. pag. 491.

Corollarium 2. Similiter non comprehendit ea loca, quæ Camera emit à Baronibus juxta constitutionem 41. Clementis VIII. §. 14. in Bullario tom. 3. pag. 55.

Objicies contra responsonem datam. Si pontifex non posset alienare bona immobilia ad sedem Apostolicam spectantia, proveniret hæc inhabilitas ex lege, quæ Pontifices antecessores supra recensiti talem alienationem irritam declararunt, atqui Pontifex successor non obligatur lege antecessoris, cum par in parem non habeat imperium c. *innotuit de Elect.* imo per tacitam contraventionem, papa videretur eam tollere. Ergo.

Resp. Dist. Maj. proveniret à lege manente in terminis puræ legis N. Maj. proveniret à lege, sed per successorem semper jurato acceptata & firmata C. atqui pontifex successor non obligatur lege antecessoris manente in terminis puræ legis C. Min. non obligatur lege jurato acceptata & firmata. N. M. & Conseq.

§. V.

§. V.

POTESTAS JUDICIARIA SUMMI PONTIFICIS.

SUMMARIA.

1. *Quid sit Jurisdictio ecclesiastica summa, & diversa acceptio recensetur.* 2. *Definitur.* 3. *Forum quid significet?* 4. *Describitur.* 5. *Quid sit forum internum.* 6. *Forum competens quodnam dicatur.* 7. *Curia Romana est forum competens & commune omnium Christianorum.* 8. *Ubi dicatur esse curia Romana?* 9. *Ad curiam Romanam omnes causa etiam in prima instantia possunt deferri.* 10. *An curia Romana possit causas*

incepto jam judicio ab inferioribus prelati avocare & quando? 11. *Quas causas non ecclesiasticas nec spirituales Pontifex ad suum forum trahere possit.* 12. *Persona miserabiles quanam dicantur?* 13. *An persona miserabilis dici possit, etiamsi sit dives?* 14. *Practice quid obtineat circa causas miserabilium personarum?* 15. *Quando agitur de peccato & pro foro conscientie an recurri possit ad summum Pontificem.*

Potestatem legislativam, dispensativam, beneficiorum & dignitatum collativam, rerum temporalium ecclesiasticarum gubernativam, vel protegit vel læsam vindicat potestas judiciaria sive jurisdictio.

1. *Quares 1. Quid est jurisdictio Ecclesiastica summa?*

Jurisdictio summa ecclesiastica sibi distincta nomina tum in sacris litteris, tum in scriptis SS. Patrum, tum in sacris Canonibus vindicat; primò in Evang. S. *Mathæi c. 16.* nuncupatur potestas clavium, utpote facultate claudendi & referandi fores beatæ æternitatis instructa quo pertinent textus *in c. 2. & seqq. dist. 21. c. 6. c. 20. caus. 24. quest. 1.* Secundò dicitur primatus

Petri, eo quod Petro Apostolorum primo ac Principi *in cit.* textu *Mathæi* primitus collata, ac in successoribus ejus ad moderna usque tempora fuerit continuata, de qua acceptione & primatu Pontificis supra *dissert. 1.* dictum est.

Tertio nominatur officium pastorale ex illo *Joan. 21. Pasce oves meas*, quia fideles velut emptæ ac pretioso Christi sanguine ex faucibus infernalibus ereptæ oviculæ ab eo, qui summâ in Ecclesia jurisdictione fulget, & pascendi & protegendi sunt; de officio pastoris universalis etiam hætenus est dictum.

Quarto appellatur Vicariatus Christi, cum enim non proprio sed Christi nomine potestas ligandi atque solvendi Ecclesiæ sit relicta,

Q

licta, rectè Vicariatus Christi summa in Ecclesia potestas nuncupatur, juxta textus in c. 2. & duobus seqq. de translatione Episc. c. 13. de judic. c. 13. v. is vero, qui filii sint legit. prope finem. de Vicariatu Christi etiam hactenus dictum.

Summa jurisdictio dupliciter potest accipi 1. pro potestate regendi Ecclesiam, secundò pro facultate jus dicendi; priori modo nihil est aliud, quam absoluta & illimitata potestas dirigendi actiones fidelium in finem supernaturalem. Huc pertinet potestas legislativa, de qua §. 1. Potestas dispensativa, de qua §. 2. Potestas collativa beneficiorum & dignitatum, de qua §. 3. Potestas circa res temporales Ecclesiarum, de qua §. 4. dissertat. present. dictum est.

2. Posteriori modo accepta jurisdictio describi potest, quod sit absoluta & illimitata potestas jus de causis fidelium dicendi ad supernaturalem illorum felicitatem. dixi *illimitata*, quod non ita intelligendum est, quasi Pontifex naturalis aut divinæ legis tramites excedere posset, hac enim lege inferior est Papa, sed quod limites & fines legum humanarum, quibus circumscribatur, neutiquam patitur.

Dixi *in finem & felicitatem supernaturalem*, hocque intimum & internum discerniculum est, quo jurisdictio ecclesiastica discernatur à politica, cum illa scopum spiritualis & supernaturalis beatitudinis,

ista centrum naturalis & politicae felicitatis intendat & attendat.

Quæres 2. *An summus Pontifex sit iudex ordinarius & immediatus omnium Christi fidelium?*

Nota 1. Forum seu forus (utraque enim terminatio apud AA. probatos invenitur) vel à fando dicitur, quia in foro fari solemus, vel à foraneo rege, qui primus legem Græcis dedisse fertur ab Isidoro in c. forus 10 de V. S. vel à *lyforas*, quia in forum quasi foras merces è domibus venales in & afferuntur, Gonzalez in c. quanto 3. n. 7. de foro compet. Forum nomen homonymum est, ac primo denotat locum negotiationis, contractuum & nundinarum l. 6. ff. de Procurat. l. 83. §. 5. ff. de V. O. 2. Locum in quo spectacula exhibentur, Cicero orat. 9. in Verrem. 3. Locum è quo spectacula videntur, Mynsinger apud Millerum ad Struv. Exercit. 9. thes. 13. 4. Locum in quo lites & negotia controversa ventilantur, in hac quarta & propria significatione forum aliquando vocatur auditorium l. 40. in princ. ff. de reb. credit. l. 54. §. 1. ff. de re judic. Novell. 82. c. 11. §. 1. aliquando audientia. l. 25. in princ. de Episc. & Cleric. rubr. & l. 1. C. de Episcopali audientia, aliquando jus l. penult. ff. de J. & J. aliquando tribunal competens l. 35. §. 2. ff. de Procurat.

Forum describitur communiter, 4 quod sit locus, in quo controversiæ judiciales discutiuntur, seu quod sit locus exercendarum litium, ut loquitur

loquitur D. Ifidorus *in cit. c. 10. de V. S.* seu ut differit Cujacius, quod sit locus publicus, in quo jus dicitur seu vindicatur.

5 Forum dividitur 1. in internum & externum. Internum dicitur, in quo remotis arbitris, quilibet sibi ipsi accusator, reus, testis, advocatus & judex est. Externum est, in quo causæ contentiosæ jurisdictionis à personis numericè distinctis ventilantur.

6 Forum dividitur 2. in competens & incompetens. Competens est, in quo reus conveniri potest, aut debet. Incompetens est, in quo reus conveniri nec potest nec debet, etsi enim singuli judices jurisdictione instructi, sua habeant tribunalia, suumque forum, plerumque tamen ad certas causas vel personas sic restrictum est, adeo ut personæ quamplurimæ, etsi reæ sint, ibidem conveniri aut non possint, aut non debeant. Erit igitur ibi forum competens, ubi reus, contra quem actor experitur, conveniri potest, aut debet.

7 Resp. 1. Curia Romana est forum commune universim omnibus, ubi & Clerici & Laici in causis ecclesiasticis & spiritualibus conveniri possunt. Roma siquidem in spiritualibus est omnium *Mater & Magistra c. ult. de foro compet.*

8 Porro Curia Romana ibi esse censetur, ubi est Papa cum cancellaria & tribunalibus ac officialibus suis, quos ad regimen Ecclesiæ

adhibet, ut notat Covarruv. *pract. quest. c. 4. n. 10.* ubi ita intelligit dictum Innocent. & Panormit. *in c. 4. de jurejur.* quod ubi Papa est, ibi Roma & curia fit, si nimirum ibi sit Papa cum suis auditoriis &c. & posse esse curiam, ubi Papa non est, & vicissim Papam sine curia, tradit Navar. *in tract. de datis & promissis notab. 17. num. 29.* Veluti Camera Wezlariensis est curia Imperatoris, licet Imperator Wezlarix habitare non soleat, & facit textus *in Clement. ne Romani. 2. §. sane de Elect.* unde quidam inferunt, si Papa ex urbe Romana aliorsum ultra duas diætas discesserit, relicta Romæ cancellariâ, officiis ac auditoribus, tunc Romæ solum dici curiam Romanam existere. alii tamen ajunt Paulum III. cum ad colloquium cum Carolo V. Imperatore & Francisco I. rege Gallix proficisceretur, declarasse, eorum qui suam sanctitatem sequerentur, & eorum, qui in urbe remanerent, unam tantum Romanam curiam & non duas existere, hic scilicet, ubi est Papa, censei curiam in capite & ibi in corpore, quæ constitutio in Bullario refertur inter ejusdem Pauli III. constitutiones 36.

Curia Romana igitur sive Roma, hic non intelligitur de muris, parietibus aut ædificiis urbis, sed ibi erit Roma, ubi Pontifex cum suis dicasteriis degit, sicut olim ibi censebatur esse Roma, ubi Romanus fuerat Imperator, sic etiam

Q₂

Vejis

Vejis aliquando fuisse Romam canit Lucanus:

-- *Vejos habitante Camillo
illic Roma fuit.*

similiter etiam Romam nonnunquam in Gallis fuisse dicitur, quando Pontifex residebat Avenione.

9 Resp. 2. Curia Romana adeo est forum competens commune omnium Christianorum totius orbis, ut summus Pontifex singulorum causas etiam *in prima instantia* valeat decidere. *c. cuncta per mundum. 17. & can. fin. caus. 9. quest. 3.* & proinde non immerito ordinarius ordinariorum nuncupetur.

Romæ in tantum est forum competens quoad causas ecclesiasticas vel cum his connexas, ut eas Pontifex ab inferiore iudice possit avocare, est autem evocatio vel avocatio nil aliud, quam litis pendentes coram inferiore ad superiorem, à quo potestatem iudicandi accipit, citra appellationem facta translatio in eo statu, in quo apud inferiorem reperitur; textus & DD. *in cap. nostrum 56. de appellat. l. 58. ff. de iudic.* & hæc avocatio causarum obtinet respectu omnium inferiorum, Archi Episcoporum caterorumque Prælatorum.

Regulariter tamen non solet Papa se immiscere in causis ad ordinarios pertinentibus, quamquam enim sit ordinarius singulorum, nec ulli fas sit illius forum declinare. *d. c. cuncta per mundum. caus. 9. quest. 3.* tamen causas ab ordinariis locorum ad se non trahit nec avo-

cat, sine rationabili causa. *c. per principalem caus. 9. q. 3.* unde à Trident. Synodo providè cautum est, ut causæ omnes ad forum ecclesiasticum quomodolibet pertinentes coram ordinariis locorum in prima instantia cognoscantur & terminentur, & si quas Romanus Pontifex ex urgenti rationabilique causa duxerit committendas aut avocandas, id fiat per speciale rescriptum signaturæ, sanctitatis manu subscribendum, ut in decreto *cap. 20. Sess. 24.*

Quæres 3. *Quas causas non ecclesiasticas nec spirituales Pontifex ad suum forum trahere possit?*

Resp. 1. Summus Pontifex ad se avocat causas miserabilium personarum, Fagnanus *in c. ex parte n. 2. de foro compet. & c. significantibus n. 60. de officio iud. deleg. Abbas in d. c. licet. n. 7. de foro compet. & in c. 1. §. 1. in 1. notab. ne Cleric. vel Monach. Bartolus in Extravag. ad reprimendum in verb. denunciationem n. 9. Paulus de Castro lib. 1. Consil. 350. queritur an Laicus ve. s. quartus casus.*

Prob. ex *c. significantibus de officio iud. deleg. c. super quibusdam in fin. de verb. signific. ibi: item viduis, pupillis, orphanis & personis miserabilibus tenearis in iudicio ecclesiastico respondere;* habent igitur hæ personæ electionem fori, & possunt adversarios suos convenire etiam in curia Romana, præsertim si illorum potentiam perhorrescant, & hæc est una ex causis, quæ juxta Canonicas sanctiones in curia sunt tractandæ ad

ad præscriptum concilii Tridentini
verf. ab his excipiantur cause. Sess. 24.

Prob. 2. per c. ex parte 15. de foro
compet. ubi vidua regina Angliæ
authoritate Honorii III. apud judi-
cem delegatum convenit detento-
rem cujusdam castri dotalitii. Ex
quo vides quod Pontifex causas
merè profanas personarum laica-
rum sed miserabilium ad se possit
avocare à foro sæculari.

12 Porro quænam personæ dicantur
miserabiles in specie, Bartolus &
Baldus in l. unic. in fin. C. quando
Imperator. inter pupill. & vid. con-
cludunt esse relinquendum arbi-
trio judicis. Sed hoc dictum li-
mitant DD. ut non procedat
in illis casibus, in quibus in
jure expressum est, quod aliqua
persona sit miserabilis. Covarruv.
pract. quest. c. 6. n. 3. in fin. in his
enim, quæ sunt jure determinata,
judicis arbitrium non intrat. c. fin.
de transact. l. 1. §. ait prætor. ff. de jure
delib.

In genere igitur dicuntur perso-
næ miserabiles, quibus natura mo-
vemur ad miserendum propter for-
tunæ injuriam. l. unic. §. quod si pu-
pilli. C. quando Imperat. inter pupill. &
vid. & dicuntur miserabiles, quia
propter miseriam, in qua sunt con-
stituti, sunt misericordia digni,
c. licet de censib. can. omnis. caus. 7.
quest. 1.

In specie habentur in jure mise-
rabiles viduæ, pupilli & orphani.
d. l. un. C. quando Imperat. c. 1. & 2.

dist. 87. c. super quibusdam. §. cum
autem de V. S. & dicitur vidua, non
tantum cujus maritus mortuus est,
c. vidua dist. 34. sed etiam quæ ma-
ritum non habuit l. malum. §. vidu-
am. ff. de V. S. in materia igitur
larga & favorabili vidua dicitur
(licet improprie) etiam quæ virum
non habuit. Felinus in c. significan-
tibus n. 8. de officio jud. deleg. verum
& illa, quæ maritum habet inuti-
lem, vel ad perpetuum carcerem
damnatum aut proscriptum, dicitur
vidua & miserabilis persona.
Baldus in l. fin. ibi in fin. ff. de plagiar.
Felin. loc. cit. n. 8. pupilli dicuntur,
qui sunt impuberes & extra patriam
potestatem vel morte vel emanci-
patione l. pupillus. ff. de V. S. orpha-
nus autem dicitur impubes, qui
parentibus orbatus est. Rebuff. in
comment. ad constitut. reg. Galliar. tom. 1.
in tit. de sentent. provis. 2. Personæ
miserabiles dicuntur peregrini, in
ordine ad res, quas secum ferunt,
& injurias quas patiuntur, & con-
tractus in ipsa peregrinatione ini-
tos. c. si quis Romipetas & c. seqq.
caus. 24. quest. 3. 3. Huc referuntur
Senes c. 1. dist. 87. 4. Cæci, muti
lati membris, leprosi, captivi, de-
biles, furiosi, diutino morbo fati-
gati d. c. licet de cens. c. cum percussio.
caus. 7. quest. 1. c. 1. de restit. spoliat.
l. iudices de Episcop. aud. d. l. un. C.
quando Imperator. 5. Expositi can-
ult. dist. 87. præter has personas ta-
men veniunt & alix, si in eis qua-
litas concurrat, quæ moveat ad
habendam de eis misericordiam, ut
Q3 notat

notat Fagnanus *in cap. significantibus n. 33. de officio judic. deleg.*

13 An vero hæ personæ modò recensitæ dicendæ sint miserabiles, etsi sint divites? in dubium vocant AA. affirmativa tenenda est cum Rebuff. *cit. tit. de sentent. provis. art. 3.* Rolland à Valle *lib. 1. consil. 76. n. 44.* Covarruv. *pract. quest. c. 7. n. 2.* Fagnan. *loc. cit. n. 48.* aliisque ab eo relatis, qui hanc assertionem dicunt practicè servari.

Ratio 1. quia *in cit. cap. ex parte. de foro compet.* Vidua Regina, adeoque non pauper, gaudebat protectione Ecclesiæ. 2. S. scriptura canones & leges de pupillis & viduis loquuntur generaliter & indistinctè nec considerant nisi viduitatem ipsam & pupillarem ætatem, ergo non est constituenda differentia, an pauperes sint vel divites. *c. si Romanorum dist. 19.* quod suadetur exemplo alimentorum, quæ sunt privilegiata, etiamsi relinquuntur diviti, quia attenditur, quid sint alimenta ipsa, etiamsi relinquuntur diviti, non autem attenditur, cui relinquuntur, ut est textus *in l. cum hi §. nihil ff. de transact.* similiter dos dicitur causa pia *l. cum his §. si mulier. ff. de condiç. indeb.* & tamen non fit differentia, an detur pauperi vel diviti; sic igitur in proposito non paupertas vel divitiæ, sed conditio ipsa pupillaris ætatis & viduitas inspicitur, quia tales solent communiter opprimi. *can. regum. caus. 23. quest. 5. c. 1. & 2. dist. 87.* Denique Concilium Tridentinum

c. 1. in princ. sess. 23. dicit: præcepto divino mandatum esse omnibus, quibus animarum cura commissa est, pauperum aliarumque personarum miserabilium curam paternam gerere, ergo quoad protectionem & defensionem Ecclesiæ miserabiles personæ censentur, etiam non pauperes, & pari passu ambulant cum pauperibus; nam lis aliarum: importat diversitatem in substantia & identitatem in qualitate *l. quidam relegatus. ff. de reb. dub. & Baldus in l. filia dotem. in 1. opposicione. C. de Collat.* denique cæcus dicitur persona miserabilis *c. licet de cens. ibi: inhumanum est nimis, nec non misereri,* & tamen ille cæcus non erat pauper.

Corollarium quamvis assertio 14 nostra sistendo in puncto juris simpliciter sit accipienda, nihilominus practicè tunc demum obtinere putem, si iudex sæcularis & ordinarius negligat justitiam administrare, adeoque in casu neglectæ aut protractæ justitiæ. Ita de stylo judiciorum & consuetudine testatur Covarruv. *pract. quest. c. 6. n. 1.* & tunc non per viam appellationis (quia appellatio gradatim interponi debet, *c. anteriorum. caus. 2. quest. 6.*) sed per viam simplicis querelæ erit procedendum. *can. libertas. §. libertis, dist. 87.*

Resp. 2. Quando agitur de peccato & foro conscientie, non tam via actionis quam denunciacionis Evangelicæ seu Canonicæ, veluti læsione ultra dimidium, in pactis

paſtis nudis, in actionibus ex delicto rei perſecutoris recurri poteſt ad ſummum Pontificem. Ratio, cum Eccleſia principaliter reſpiciat fo-

rum animæ, poteſt iudicare de omni peccato, ut dicitur in cap. 13. de iudic. & colligitur ex c. ult. de ſepult. c. 5. de raptor.

§. VI.

IMPERIUM MERUM ECCLESIASTICUM SUMMI PONTIFICIS.

SUMMARI A.

1. Merum imperium unde dicatur?
2. Definitio eius adſtruitur & explicatur.
3. Imperium merum aliud eſt eccleſiaſticum aliud ſeculare.
4. Diviſio hæc impugnatur à Zæſio.
5. Imperium merum eccleſiaſticum ſummi Pontificis comparatur cum Imperio mero Prelatorum inferiorum.
6. Censura quid nominis.
7. Definitur.
8. Objectum cenſuræ ſunt bona ſpiritualia.
9. Cenſura regulariter non fertur in perpetuum.
10. Cenſuris eccleſiaſticis ſubjiciuntur ſoli baptizati.
11. Mortui nequeunt affici cenſura v. gr. excommunicari.
12. Ponuntur objectiones.
13. Quanam delicta ſubjiciantur cenſuræ eccleſiaſtica.
14. Ex parte delinquentis requiritur contumacia.
15. Quinam poſſint ferre cenſuras?
16. Quorum bonorum ſpiritualium uſus auferatur cenſura.
17. Cenſura eccleſiaſtica eſt triplex.
18. Quid ſit excommunicatio?
19. Anathema & excommunicatio an differant?
20. Excommunicatio major & minor quanam dicantur?
21. Bannum Pontificium ſive ex-
- communicatio quid operetur.
22. Quibus caſibus liceat communicare cum excommunicato?
23. Pro excommunicatis non licet publice orare.
24. Definitur ſuſpenſio.
25. Ejus diviſio adſtruitur.
26. Interdictum explicatur.
27. Interdictum locale & personale quæ dicantur?
28. Quibus caſibus ipſo jure incurratur interdictum?
29. Quid operetur interdictum?
30. Quanam ſacramenta poſſint adminiſtrari tempore interdicti?
31. An tempore interdicti poſſit celebrari matrimonium?
32. Ponitur objectio.
33. An benedictiones nuptiales poſſint intervenire?
34. An tempore interdicti concedatur ſepultura eccleſiaſtica?
35. Pœna ſtatute in violantes interdictum recensentur.
36. Interdictum ingreſſus in Eccleſiam quomodo differat ab interdicto personali.
37. Ceſſatio à divinis quid ſit?
38. Quis abſolvere poſſit à cenſuris?
39. Pœna eccleſiaſtica temporales quanam ſint?
40. Depoſitio quid ſit?
41. Deſcribitur quid ſit degradatio.

Merum

Merum Imperium vel inde nominatum est, quod illius virtus emineat præ aliis jurisdictionis speciebus in imperando, vel inde, quod separatum ac discretum sit à jurisdictione simplici, nec quidquam cum negotiorum civilium disceptatione commune habeat, nec jurisdictionem simplicem, uti mixtum Imperium, comitetur; aliter autem à jure & aliter à practicis salutatur, à jure sæpius jus gladii *l. 6. §. 8. ff. de offic. presid.* potestas gladii *l. 6. in princ. ff. de offic. procons.* Capitis animadversio *l. 2. §. 18. ff. de O. 7.* Major animadversio *l. 11. ff. de offic. procons. coercitio. d. l. 6. in princ. & l. 70. ff. de R. 1.* & subinde etiam jurisdictio criminalis nuncupatur; à Practicis vocatur jurisdictio superior, jurisdictio alta, & quidem merum Imperium sæculare subinde appellatur jurisdictio centenæ, Bannus regius, iudicium sanguinis &c. Stryck. *in Usu Modern. ff. ad tit. ff. de jurisdict.* Lauterbach. §. 41. ff. eod.

2. Imperium merum in genere aliam definitionem recipit à lege, & aliam denuo à Legisperitis. à lege definitur, quod sit potestas gladii ad animadvertendum in facinorosos homines. Textus est in *l. 3. ff. de jurisd.* à Jurisperitis vero variis adumbratur descriptionibus, adeo ut legi potius sit insistendum.

Dicitur 1. potestas, id est publica, cum enim Imperium merum sit species jurisdictionis, necesse est, ut

& ipsum sit potestas, & in hoc participet genus jurisdictionis.

Dicitur 2. gladii potestatem autem gladius accipi, vel materialiter seu naturaliter, vel moraliter seu formaliter; materialiter ac in naturali significatione acceptus denotat per antonomasiam actum jurisdictionis sæcularis criminalis celebriorem & communiorem, scilicet pœnam gladii *l. 8. §. 1. ff. de penis.* moraliter acceptus vel significat per synecdochen partem pro toto, seu unum puniendi modum pro omni genere puniendi, vel per metonymiam signum pro re signata, seu gladium tanquam inigne pro exercitio justitiæ vindicativæ, juxta D. Paulum *ad Roman. 13. v. 14.* ibi: *Non enim frustra portat gladium &c. c. 48. caus. 23. quest. 4.* Reinking. *de Regim. sæculari lib. 2. Class. 2. cap. 17. n. 19. & seqq.* D. Francisc. Schmier. *tract. de jurisd. c. 8. sect. 1. §. 2. n. 7.* aliique ab eo relati.

Dicitur 3. Ad animadvertendum, qua dictione non tantum jus puniendi fontem, sed etiam jus cognoscendi, quin & absolvendi super delicto continetur, arg. *d. l. 6. in princ. ff. de offic. procons.*

Dicitur 4. in facinorosos homines. Hinc intelligitur Imperium merum exardescere non in bruta sed in homines, non qualescunque sed delinquentes, ac facinus tale committentes, cui vindicando jus commune vel particulare pœnam publicam præfixit.

Divi-

3 Dividitur merum Imperium primo in *ecclesiasticum* & *seculare*. Per ecclesiasticum non intelligitur illa potestas gladii, quam personæ ecclesiasticæ vi jurisdictionis territorialis vel ex speciali privilegio exercent, cujus fit mentio in *c. sine Cleric. vel Monach. in 6.* sed intelligitur potestas spiritualis gladii, scilicet censurandi, suspendendi, interdicens, excommunicandi, quin & pœnis quibusdam temporalibus in ordine ad finem spiritualement delinquentes percipiendi, *juxta Extravag. unam sanctam de M. & O. inter commun.* hæc divisio approbatur à P. Engel. *ad tit. de officio judic. num. 18.* P. König. *ad tit. de officio jud. deleg. n. 23.* D. Braun. *de jurisd. d. c. 5. §. 1. sub n. 50.* à qua divisione

4 Dissentit Zæsius *tit. ff. de jurisdictione n. 58.* & *ad tit. juris can. de officio jud. deleg. n. 18.* hæc ductus ratione: quia potestas censurandi, excommunicandi, interdicens &c. non affert cruciatum corporis & animadversionem gladii, tum quia secundum *can. 6. caus. 30. quest. 2.* Ecclesia non habet gladium, nec occidit, sed vivificat.

Verum Zæsius majorem vim vocabulo quam rei tribuit, neque enim per Imperium merum ecclesiasticum intelligitur potestas gladii materialis sed moralis & spiritualis, estque hæc inter utramque potestatem differentia, quod ecclesiastica magis affligat animam quam corpus, sæcularis corpus potius quam animam coerceat. Prout pulchre

docetur *cit. can. 6. caus. 30. quest. 2.* utraque tamen potestas sub Imperio mero recte collocatur, cum enim omnes confiteantur, pœnas illas, quibus aufertur vita civilis, puta deportatio, relegatio, damnatio in opus metalli &c. ad Imperium merum reduci per *l. 6. §. 2. l. 7. & 8. l. 28. princ. ff. de pœnis.* Nihil profecto impedit, quo minus excommunicatio *v. gr.* per quam vita spiritualis adimitur, ad Imperium merum reduci debeat; imò cum jure ecclesiastico nonnunquam etiam pœna infamix, mulcta pecuniaria, incarceration & id generis pœnæ aliæ merum Imperium constituentes aut integrantes, dicuntur *can. 8. in fin. dist. 45. c. 8. de officio Jud. ord. c. 14. de Judic. c. 4. de raptor. cap. 10. c. 13. §. credentes. de hereticis. cap. 3. c. 5. de pœnis in 6. clement. 1. §. sane de heret. Trid. sess. 15. de Reform. cap. 3. & 19.* cur Imperium merum ecclesiasticum vocetur in dubium?

Quoniam verò ad Imperium merum referuntur censuræ ecclesiasticæ tum in genere tum in specie, eas hic parum delibabimus, est etiam rubrica hujus §. quidem de Imperio mero summi Pontificis, licet idem Imperium competat reliquis Ecclesiæ Prælati; hinc dum illud tribuitur Pontifici, intelligendum est: *Principaliter*, aliorum enim Prælatorum imperium merum est solum communicatum & participatum; Dein hoc Imperium merum in summo Pontifice est uni-

R versale

versale in totum obem, Prælatorum verò est particulare in suos subditos, imò imperium merum summi Pontificis nequeunt Prælati inferiores impedire, nec censuras tollere, nisi in casibus à jure permissis, Pontifex autem etiam se potest reliquorum inferiorum Imperio mero immiscere, censuras ab iis latas tollere, ab iisque absolvere. Hinc

6 Quæres. 1. *Quid est censura in genere?*

Censura apud Romanos officium & dignitas censorum, qui corrigendis civium moribus præerant, dicebatur; aliquando pro ipsa correctione, castigatione vel decreto illius Magistratus accipiebatur; hinc etiam idem vocabulum in Jure Canonico receptum est ad significandam castigationem, punitionem & correctionem delinquentium. Potest autem defini

7 Censura in genere, quod sit pœna spiritualis, per quam homini baptizato delinquenti ac contumaci per ecclesiasticam potestatem quorundam bonorum spiritualium usus aufertur, donec à contumacia recedat, P. Engel. §. 1. n. 1. de *Sentent. Excommuni.*

8 Dicitur 1. *Pœna spiritualis*, quia versatur circa spiritualium bonorum privationem, scilicet administrationis, perceptionis sacramentorum, communicationis suffragiorum &c. non autem circa bona temporalia principaliter, nec circa

corporis afflictionem, sicut pœnæ temporales; neque etiam censura est propriè pœna vindicativa sceleris jam patrati, sed potius pœna medicinalis intendens futuram correctionem delinquentis, & quidem contumacis c. 1. in princ. de *Sentent. Excommunic. in 6.* Unde censura regulariter in perpetuum vel ad certum tempus ferri non debet, sed ubi censuratus respicit à contumacia, & obtulerit satisfactionem pro delicto, erit absolvendus c. 11. de *Constit. quod ordinariè verum esse, ait P. Engel. loc. cit. num. 2.* In censura excommunicationis & interdicti, sed suspensio ab ordine vel beneficio nonnunquam per modum propriæ pœnæ vindicativæ, & ob culpas præteritas etiam non data ulteriori contumacia delinquentibus Clericis in perpetuum vel ad tempus infligitur c. un. de *Cleric. venat.* & tunc non retinet propriam naturam censurarum.

Dicitur 2. *Homini baptizato delinquenti*, ut constet quod Gentiles, qui nunquam per baptismum in Ecclesiam ingressi, ejusque subditi effecti sunt, & propterea etiam communicationem bonorum spiritualium, quibus per censuras priventur, cum Ecclesia non habent, censura non rectè afficiantur, 1. ad *Corinth. 5. v. 12. Quid mihi est de iis, qui foris sunt, judicare, nam eos DEUS judicabit.* Hinc

Dubitari potest: *An etiam in Christianum mortuum ferri possit censura?*

Resp,

Resp. Negative, quia mortui de jurisdictione Ecclesie subtracti sunt, & eorum causa DEI iudicio reservatur, neque de eo qui in divino iudicio constitutus est, nobis fas est aliud decernere prater id, in quo eum dies supremus invenerit, ut inquit Pontifex in can. 1. & 4. caus. 24. quest. 2. & Gelasius Papa in can. 2. ead. quest. 2. adducit, quod Christus Matb. 16. per illa verba: *Quaecunque ligaveris super terram*, dederit quidem Petro potestatem ligandi super terram scilicet vivos, non vero in terra, id est mortuos. Si

12 Dicas 1. in cap. 28. de sentent. Excommuni. habetur, quod decedens in excommunicatione possit post mortem absolvi, si ante finem vite dederit signa penitentiae, imo additur ibidem, quod in certis casibus a jure notatis Ecclesia ligaverit & absolverit mortuos. Ergo.

Resp. Illa absolutio, quae datur mortuis, qui ante obitum signa penitentiae ediderunt, non est absolutio directa, sed potius sublatio illius prohibitionis, ex qua talis excommunicatus non poterat ecclesiae sepulturae mandari, nec fidelium orationes participare; vel talis absolutio est declaratio, quod talis inter signa penitentiae mortuus credatur coram DEO absolutus. Si

Dicas 2. Pontifex concedit indulgentias pro animabus in purgatorio, adeoque jurisdictionem clavium etiam in mortuos exercet,

Resp. Pontifex animabus in purgatorio non dat indulgentias per modum jurisdictionis, eas a penis absolvendo, sed tantum per modum suffragii, exhibendo DEO satisfactionem ex communi thesauro meritorum Christi, & Sanctorum, ut satisfactionem ad liberationem animarum misericorditer acceptare dignetur. Layman. de Indulgentiis c. 7. n. 3. Si

Dicas 3. Haeretici etiam post mortem possunt anathematizari ergo censura Ecclesiastica etiam fertur a Pontifice in mortuos.

Resp. ad antec. illud anathema quod haeticis post mortem datur, non est excommunicatio directa, quae directe intendatur in animam mortui, cum haec jam sit de jurisdictione Ecclesiae subtracta, sed est potius quaedam execratio & excommunicatio impropria & indirecta, quae principaliter dirigitur ad ipsos fideles, qui prohibentur ne cadaver defuncti haeretici tradant sepulturae ecclesiae, vel pro ipso fundant preces publicas, vel per tale anathema declaratur, quod defunctus jam in vivis incurrerit excommunicationem a jure latam, & in ea decesserit.

Dicitur 3. *Deliquenti & Contumaci.* 13 Delictum autem ut subiaceat Ecclesiasticae censurae, debet esse externum, sive aliquo opere externo demonstratum, quia in foro externo cogitationis penam nemo patitur, c. 14. de penit. dist. 1. 2do ut quis propter delictum aliquod
R 2 possit

possit. subijci censuræ Pontificiæ, debet saltem censurandus commisisse peccatum mortale sive grave; (veniale non sufficit) cujus ratio est, quia censura est ex maximis pœnis, sequitur quod pœna debeat esse proportionata & vicissim. *can. 41. caus. 11. quest. 3.* quapropter ut advertit P. Engel. *loc. cit. num. 6.* à censuris ipso jure latis excusat inadvertentia aut parvitas materiæ, quia & hæc à peccato gravi excusant.

14 3. Ratione delinquentis requiritur contumacia; qui enim vult respiscere aut pro delicto Ecclesiæ per congruam pœnam, vel læsis per compensationem damni satisfacere, à censura absolvi debet, quapropter ad excommunicationem vel interdictum ferendum requiritur ordinariè citatio legitima, & trina monitio intercedens cum intervallo dierum aliquot, ut censurandus habeat sufficiens tempus ad exhibendam satisfactionem vel proponendam defensionem suam, *c. 48. de sentent. Excommunic. c. 5. c. 13. eod. in 6.* Si tamen periculum in môra fit, una etiam monitio peremptoria cum termino competenti, quem qualitas causæ patitur, sufficit *arg. l. 53. §. 1. ff. de re judic.* quod verum est, si censura feratur ab homine seu Judice, si vero censura ab ipso jure feratur & ipso facto incuratur, nulla quidem monitio judicis quoad incursum talis censuræ requiritur, quia jus censuram imponens cum sit publicum, semper monere intelligitur, ne delictum

illud habens pœnam censuræ, committatur. *c. 26. de appell.* is tamen, qui censuram v. gr. excommunicationis incurrisse dicitur, & à iudice ecclesiastico pro excommunicato declarandus vel denunciandus est, prius debet legitime citari, eique justa defensio jure naturæ omnibus concessa, indulgeri, ut secundum juris ordinem appareat, an ille citatus ita peccaverit, ut judicari debeat censuram incurrisse; & quod si ommissa tali citatione declaratio facta fuerit, illa erit invalida & irrita, nisi delictum plane notorium, quod nulla tergiversatione posset celari, *per text. & gloss. in Clement. 3. de censib. & in Clement. 2. de pœnis.*

Dicitur 4. *per ecclesiasticam potestatem*, quo nomine primariò intelligitur summus Pontifex, cui competit suprema potestas omnes Christi fideles subijcendi censuris, quamvis reliqui Ecclesiæ Prælati etiam habeant potestatem ferendi censuras, sed limitatam & ad certas personas, nimirum subditos suos restrictam, *per cap. 3. de offic. judic. ordin.* de quo alibi.

Quæres 2. *Quid operetur censura Ecclesiastica?*

Resp. Illa aufert censurato usum spiritualium quorundam bonorum, bona verò spiritualia quædam sunt publica, quæ in dispensatione & applicatione Ecclesiæ consistunt, uti sunt sacramentorum administratio & perceptio, spiritualis jurisdictio, beneficia Ecclesiastica, suffragia,

suffragia & satisfactiones, quæ pro omnibus fidelibus tanquam ab uno corpore in Christo *ad Ephes. 4.* ab Ecclesia offeruntur, ita ut orationes, sacramenta & alia merita, pia opera, quæ fiunt ab omnibus, profint singulis de Ecclesia, sintque inter eos communia, quæ *sanctorum communio* in symbolo fidei appellatur; hæc ergo bona spiritualia, cum sint in dispensatione & applicatione Ecclesiæ, illis privantur, qui censuris afficiuntur, pro diversitate tamen censurarum, quia non est idem cujuslibet censuræ effectus. Alia denique bona spiritualia sunt privata & propria cujuscunque, qualia sunt dona gratiæ, fides, spes, charitas, aliæque virtutes & pia opera, quatenus præcisè ipsam personam & animam operantis concernunt, quæ posteriora per censuram Ecclesiasticam nemini auferuntur.

Dividitur etiam censura ecclesiastica, quod alia sit lata à jure, quæ scilicet in Canone vel statuto aliquo continetur, alia sit lata ab homine, id est Judice Ecclesiastico, sive censura alia est *juris*, alia est *hominis*; Censura juris sive Canonis alia rursus est *lata*, alia *ferenda* sententiæ, lata sententiæ illa dicitur, quæ ipso facto incurritur; altera verò ferendæ sententiæ illa nuncupatur, quæ à judice Ecclesiastico infligitur; Censura latæ sententiæ communiter his verbis exprimitur, excommunicatum aut suspensum, prohibemus sub ex-

communicatione ipso jure, vel ipso facto incurrenda &c. Censura ferendæ sententiæ plerumque exprimitur verba hæc: qui hoc fecerit, excommunicetur, ab officio suspendatur &c. quæ verba & formulæ quoties sunt dubiæ, illæ in mitiorem partem sunt explicandæ. *arg. l. pen. ff. de pœnis. c. 49. de R. I.*

Quæres 3. *Quanam sint species censuræ Ecclesiasticæ?*

Resp. Censura Ecclesiastica dividitur in *Excommunicationem*, *Suspensionem* & *Interdictum. c. 20. de verb. sign.* Porro irregularitas & depositio censuræ non sunt, sed vel pœnæ vindicativæ non medicinales, vel defectus, inhabilitates ad ordines suscipiendos, uti est irregularitas, quæ provenit ex defectu corporis vel legitimorum natalium, sic etiam ille, qui habet facultatem absolvendi à censuris, non potest absolvere ab irregularitate vel depositione, quæ dispensationem requirunt.

Quæres 4. *Quid sit Excommunicatio?*

Resp. Excommunicatio est censura Ecclesiastica, per quam homo Christianus à Communione Ecclesiæ separatur, hæc censura inducta est in Ecclesiam tum ex potestate ligandi à Christo tradita, tum ex illis verbis *Math. 18. v. 17. Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus &c.* tum etiam ex facto Apostoli, qui *1. ad Thimoth. 1. in fin.* quosdam incorrigibiles Sathanæ tradidit, quem locum de excom-

municatione interpretatur D. Augustinus in *c. omnis. 32. caus. 11. quest. 3.* ubi ait: *Qui extra Ecclesiam, diabolus est, sicut in Ecclesia Christus, ac per hoc quasi diabolo traditur, qui ab Ecclesia communione removeretur.*

39 Censura excommunicationis etiam alio nomine sapius in jure *anathema* dicitur; Anathema enim græcè significat separationem & divisionem à reliquis rebus; aliquando causa honoris, prout anathema dicuntur divorum dona, quæ in templis suspenduntur, aliquando & frequentius causa execrationis & damnationis, prout hæreses & hæretici, aliique peccatores incorrigibiles ab Ecclesia anathematizantur &c interim licet excommunicatio & anathema essentialiter non differant, differunt tamen quoad solennitatem, nam excommunicatio sola sententia judicis Ecclesiastici in scriptis concepta profertur. *c. 1. de sentent. Excomm. in 6.* at verò anathema etiam cum quibusdam ceremoniis ad terrorem aliorum peragitur; quales ceremoniæ præscribuntur in *c. 106. caus. 11. quest. 3. v. gr.* ut presbyteri circumstant, & post latam anathematis sententiam lucernas ardentes, quas manibus tenent, humi projiciant & pedibus concutent, cui solennitati aliæ quoque maledictiones & execrationes verbales addi solent. Covarruv. in *relec. c. alma mater de sentent. excomm. in 6. § 6. n. 8.* hinc in *can. 10. de judiciis.* qui contumax est contra

Ecclesiam primo excommunicari, deinde verò si perfistat in contumacia, jubetur anathemate puniri.

Excommunicatio alia est *major*, 20 & alia dicitur excommunicatio *minor*: prior est, quæ simpliciter separat à communione fidelium, hæc vero separat secundum quid, nimirum à perceptione sacramentorum, non autem ab alia communione fidelium, neque ab Ecclesiasticis suffragiis; in dubio & quando in jure excommunicatio fertur, illa regulariter de majori debet intelligi, nisi ex contextu verborum aliter de mente legislatoris appareat. *c. 59. de sentent. Excomm.*

Quæres 9, *Bannum hoc Pontificium* 21 sive *Excommunicatio quidnam operetur?*

Resp. Prohibetur primo excommunicato cum fidelibus, & fidelibus cum excommunicato omnis humana politica & civilis communio vel societas, quæ fit per verba, signa, literas, commercia, cohabitationem, vel amicitia signa, ut sunt amplexus, vel salutationes, quæ omnia hoc versiculo continentur.

Os, orare, vale, communio, mensa negatur.

Os id est osculum vel collocutio, *orare* id est participatio in divinis, *vale* salutatio vel familiaritas quæcunque juxta præceptum S. Joan. *Epist. 2.* ibi: *nec ave ei dixeritis &c.* *communio*, commercium vel contractus,

tractus cum excommunicato, tales enim contractus, quamvis validi, at sunt tamen illiciti. P. Engel. n. 47. de sentent. Excomm. §. 2. Mensa, id est cohabitatio in eadem camera & convictus, juxta illud Apostoli 1. ad Corinib. 5. ibi: cum ejusmodi nec cibum sumere &c.

22. Sunt tamen aliqui casus excepti, in quibus communicatio mere externa cum excommunicato permessa est, juxta hunc versiculum:

Utile, lex, humile, res ignorata, necesse.

Primo igitur propter utilitatem propriam potest aliquis communicare cum excommunicato v. gr. exigendo ab eo debita, ne ex censura lucrum reportet, c. 34. d. 1. de sentent. Excomm. quæ utilitas debet esse magna & conjuncta cum aliqua necessitate, alias enim, si ab utilitate absit necessitas conjuncta, facile sub pretextu utilitatis tota prohibitio de non communicando cum excommunicato corruet. 2. Lex, id est, conjugalis, facit ut conjuges sibi invicem communicare possint, quamvis alteruter excommunicatus sit. can. 103. caus. 11. quest. 3. & c. 31. de sentent. Excomm.

3. Humile, id est humilitas subjectionis, quam debent liberi erga parentes, servi erga dominum, Religiosi erga Prælatum, Clerici erga Episcopum. d. c. 103. caus. 11. quest. 3.

4. Ignorantia, quæ non sit crassa & supina vel affectata, sive juris sit, ut quia aliquis ignorat legem

prohibentem communionem, sive facti, ut quia ignorat censuram latam esse vel contractam.

5. Denique propter necessitatem excusatur ille, qui alimenta sua aut quæcunque alia necessaria, quæ aliunde facile habere non potest, ab excommunicato petit, vel ejus consortium evitare non potest. c. 34. de sentent. excom.

Specialiter ergo advertendum est,²³ quod pro excommunicatis publice orare vel sacrificare non liceat, & cum sacrificium aliaque divina officia in Ecclesia celebrantur, excommunicatus interesse non debet, & quod si is monitus non decesserit, nova excommunicatione Papæ reservata afficitur, Clement. 2. de sentent. Excomm. potestque operâ aliorum fidelium de Ecclesia violenter expelli. arg. c. 16. d. 1. & Clerici scienter recipientes excommunicatos ad divina officia, majorem excommunicationem incurrunt, c. 18. d. 1. alii vero laici simul in Ecclesia existentes, si excommunicatus exire nolit, aut expelli non possit, tenentur ab eo discedere, & sacerdotes qui necdum Canonem missæ incepit, divinum officium interrompere, quia cum excommunicato in oratione communicare prohibitum est, c. 29. & c. 34. d. 1. Conciones vero audire vel privatim in Ecclesia orare, quando non celebrantur divina officia, nec alii fideles conveniunt ad communem orationem, non prohibetur excommunicatis d. c. 34. & hæc vitatio
excom.

excommunicati ex communi & recepta DD. sententia procedit quoad eos excommunicatos, qui tales sunt denunciati, vel publici Clericorum percussores sunt.

24 Quæres 6. *Quid sit suspensio?*

Resp. Est censura prohibens Ecclesiasticos uti suis jurisdictionibus & juribus Ecclesiasticis, adeoque hæc censura Ecclesiasticos tantum afficit, nec privat communione fidelium nec sacramentorum perceptione.

25 Suspensio alia est ab officio, qua Clerico executio suorum ordinum vel aliarum functionum, quæ ipsi ratione ordinis aut muneris Ecclesiastici incumbunt, interdicitur, alia est iterum suspensio à beneficio, qua fructus sui beneficii Clericus percipere prohibetur.

26 Quæres 7. *Quid sit Interdictum?*

Resp. Interdictum ab interdicens seu prohibens descendit, describi autem potest, quod sit censura in locum vel personas lata, prohibens sacramenta quædam, divina officia, & sepulturam interdictis ministrari, differt excommunicatio ab interdicto, quod excommunicatio separet à divinis propter denegatam communionem fidelium cum aliis fidelibus in sacris & profanis, at vero interdictum non subtrahat aut denegat directe communionem fidelium, sed tantum divinorum dispensationem sive participationem, item interdictum ferri potest in locum vel communitatem, ut compre-

hendat nocentes cum innocentibus, è contra autem excommunicatio tantum in certas & determinatas personas nocentes. *c. s. d. t.*

Interdictum aliud *locale* & aliud *personale*, prius dicitur, quod directe afficit certum locum, in quo divina officia prohibentur. Posteriori vero est, quod directe in personas profertur, quibus sacramenta denegantur; utrumque est vel generale vel particulare, sive speciale, generale est, quo locus à pluribus communiter inhabitatus interdicitur, ut regnum, civitas, castrum &c. locale speciale dicitur, quo particularis locus sacer *v. gr.* certa Capella vel Ecclesia afficitur. Interdictum personale generale est, quod fertur in ipsos homines, scilicet communitatem, collegium, populum &c. & propterea locus ipse vel Ecclesiæ in tali loco existentes non sunt interdictæ, quin ibidem divina officia possint celebrari, atque adeo admitti peregrini, viatores, & omnes alii habitatores loci, qui non sunt membra communitatis interdictæ vel qui ex post facto per mutationem domicilii aut alio modo membra esse deserunt; deinde etiam, qui interdicto personali sive generali sive speciali sunt affecti, non possunt divina audire sive in loco proprio sive alieno. Interdictum personale speciale sive particulare est, quod fertur non in communitatem, quatenus communitas est, sed in singulares personas unam vel plures, propter earum

earum delictum vel culpam, sive deinde exprimentur illarum personarum nomina, sive in genere dicatur, quod singuli in tali negotio culpabiles interdicti sint.

- 28 Causæ autem & casus, in quibus ipso jure statuitur interdictum sunt sequentes: 1. si Civitas dat auxilium vel consilium, ut capiatur Cardinalis vel Episcopus, aut invitus in aliquo loco detineatur, *c. 5. de pœnis in 6. Clement. 1. eod. tit.*
 2. si Ecclesiastici contra immunitatem suam à sæcularibus Magistratibus realibus vel personalibus oneribus graventur. *c. 4. de Censur. in 6.*
 3. Si repressaliæ contra Ecclesiam concedantur, nec intra mensem relaxentur. *c. unic. de injur. in 6.*

Interim tamen, quoties ipso jure ponitur interdictum, necesse est, ut accedat cognitio vel declaratio judicis Ecclesiastici, tum ut legitime constet, an delictum sit tale, & revera patratum, quod interdictum secum trahat; tum ne nocentes juris ignorantia excusentur, tum denique quod Concilium Constantiense, quantum ad evitacionem in divinis, requirens denunciationem, non tantum loquatur de excommunicatis, sed etiam suspensis & interdictis.

- 29 Quæres 8. Quid operetur Interdictum?

Resp. Olim imprimis missæ & omnia divina officia in singulis Ecclesiis loci interdicti prohibita fuerunt, quod tamen Bonifacius VIII. *c. 24. de sentent. excommun. in 6.*

limitavit, ut tempore interdicti (quod DD. de interdicto generali locali intelligunt, non verò speciali alicujus Ecclesiæ, quia alias hoc interdictum speciale redderetur prorsus sine effectu,) singulis diebus in Ecclesiis & Monasteriis missæ celebrentur, & alia divina officia dicantur, sicut prius, submissa tamen voce & januis clausis, campanis non pulsatis, quibus divinis officiis Clerici, non autem reliqui de populo interesse debeant; in festivitibus autem natalis Domini, Paschæ, Pentecostes (quod probabiliter ad totum triduum istorum festorum est extendendum,) Assumptionis Virginis gloriosæ, Festo Corporis Christi cum Octava, pulsentur campanæ, & januis apertis alta voce divina officia solenniter celebrentur, excommunicatis prorsus exclusis, sed interdictis admissis, quibus ob reverentiam harum solennitatum præfatis diebus participatio divinorum conceditur, sic tamen ut illi, propter quorum excessum interdictum est positum, altari in quo celebrantur divina, non appropinquent.

Secundo. Durante interdicto regulariter prohibetur Sacramento-
 rum administratio & participatio; Excipitur autem in interdicto generali & probabiliter etiam locali speciali, teste P. Engel. §. 3. n. 93. *de sentent. Excomm.* Baptismus & confirmatio. *c. 34. d. 1. c. 19. eod. in 6.* item pœnitentia & absolutio à peccatis

catis, quæ non tantum aegris sed etiam sanis tempore interdicti ministrari potest, dummodo excommunicati non sint, vel propter eorum culpam interdictum non sit latum, priori enim casu non recipiuntur ad penitentiam nisi prius fuerint absoluti à censura; nec posteriori culpabiles in interdicto, nisi prius pro suis culpis satisfecerint, vel de satisfaciendo idoneam cautionem præstiterint; quamvis ab ipsa interdicti censura necdum absoluti sint, *d. c. 24. de sentent. excomm. in 6.* Eucharistia quoque saltem in mortis articulo conceditur, *c. 57. d. 1. & in festis supra nominatis, d. cap. 24. ibi: præfatus diebus participationem permittimus divinorum.* Dissentit D. P. Khamm in *Pharmacopeia Augustiana c. 7. §. 1. n. 478.*

Deinde Sacramentum extremæ unctionis tempore interdicti, nec laicis nec clericis nec religiosis absque speciali privilegio administrari potest. *c. quod in te. de penit. & remiss. c. non est nobis de sponsal.* Quod autem Sacramentum Eucharistia in articulo mortis constitutis permittatur, non autem Sacramentum extremæ unctionis, disparitas est, quod illud in articulo mortis est de jure divino, cui jus positivum derogare nequit, non verò illud; item sacramentum extremæ unctionis non est necessitatis, aut illius complementum, quod ex necessitate requiritur. D. Corbinianus Khamm, *loc. cit.*

Dixi: *Absque speciali privilegio*, tale privilegium competit religiosis mendicantibus, aliisque tempore interdicti, adeoque inter se ministrant Sacramentum extremæ unctionis.

De Sacramento ordinis idem dicendum est, quod de extrema unctione, excepto casu necessitatis ob penuriam sacerdotum sacramentum eucharistia & penitentia administrantium. Ratio est, quia si aliquid conceditur, eo ipso etiam censetur illud concedi, sine quo alterum obtineri non potest, atqui per *d. c. 24. de sentent. excomm. in 6.* conceduntur aliqua sacramenta, officia divina, celebratio missæ certis temporibus, ergo conceditur eo ipso ordinatio ministrorum, sine qua prædicta obtineri non possent, Panormitanus in *c. non est nobis. n. 8. de sponsalibus.*

Matrimonium denique potest celebrari tempore interdicti, & à personis generaliter interdictis.

Ratio est. 1. Quia matrimonium ex sua natura est contractus politicus, cui ratio sacramenti ex institutione Christi annexa fuit, unde contrahentes per se & primario intendunt contractum matrimoniale & secundario sacramentum, cum eodem modo contraherent licet non foret sacramentum, atqui alii contractus tempore interdicti non prohibentur, ergo nec contractus matrimonii in ratione contractus; ergo nec in ratione sacramenti, quia accessorium sequitur naturam

naturam sui principalis & concessio principali conceditur accessorium.

2. Matrimonium quocunque tempore potest contrahi. *c. Capellanus. de feris.* Ergo etiam tempore interdicti. Respondent tempore non prohibito C. tempore prohibito N. contra est. Quia *in d. e. Capellanus.* aliquid speciale conceditur matrimonio quod non conceditur aliis sacramentis, sed alia etiam sacramenta possunt recipi tempore non prohibito, ergo matrimonium poterit recipi tempore prohibito, aut nihil speciale fuisset concessum matrimonio, quod non æque aliis sacramentis. Sanchez, *com. 2. de matrim. lib. 7. disp. 8. n. 2. Navar. Manual. c. 27. n. 179.* Si

32 Dicatur tempore interdicti prohibetur usus sacramentorum ex *dd.* nec excipitur *in d. c. 24.* vel alibi sacramentum matrimonii, ergo cum generaliter tempore interdicti prohibeatur omnis usus sacramentorum, matrimonium, quod expressè non excipitur, intelligitur, prohibitum. *Clement. 1. §. porro de V. S.*

Resp. Tempore interdicti prohibetur usus sacramentorum, quæ sunt verè & per se spiritualia, & ad actum ordinis pertinent C. quæ sunt per se & intrinsece contractus & sacramentum solum accessorie N. sicuti ergo nullibi tempore interdicti prohibetur celebratio contractus, sic nec contractus matrimonii; quare tempore interdicti prohibetur receptio sacramento-

rum, quæ administrantur, & conficiuntur à ministris Ecclesiæ, matrimonium verò per se & primario non subjacet administrationi Ecclesiæ, nec à ministris Ecclesiæ conficitur, sed ab ipsismet contrahentibus; hinc quamvis non reperitur matrimonium inter alia sacramenta exceptum, id supponebatur, tanquam manifestum, cum ex generali Ecclesiæ consuetudine receptum sit, ut nunquam intelligatur matrimonium prohibitum. Sanchez. *loc. cit. n. 8.*

Benedictiones nuptiales tamen 33 tempore interdicti tam extra, quam intra missæ sacrificium licite non impertiuntur, quia censentur officium divinum & ad actum ordinis pertinent, cum solus sacerdos sponsum & sponsam possit benedicere orationibus & precibus ab Ecclesia specialiter pro dicta solemnitate institutis. D.P. Corbin. Khamm, *lib. cit. n. 488.*

Tertio, qui tempore interdicti 34 decedunt è vivis, privantur Ecclesiastica sepultura. *c. 11. de penit. & remiss.* in interdicto tamen locali generali, qui specialiter ex sua culpa interdicti non fuerint, non poterunt quidem in loco interdicto sepeliri, sed poterunt ad alium locum sacrum non interdictum transferri; *arg. c. 16. de sentent. Excomm. in 6.* quod si etiam contingat aliquem contra juris prohibitionem in loco sacro sepeliri, talis interdictus non erit exhumandus, quia hoc non reperitur in jure statutum,

S 2

quod

quod equidem excommunicati iterum debeant exhumari & è loco sacro ejici, *c. 12. de sepulchris*, hoc utique tanquam pœnale ad alium casum jure non expressum non erit extendendum, estque etiam specialis ratio circa excommunicationem, quod ea ex sua natura separet excommunicatum à reliquorum fidelium consortio, quod secus est in interdicto. Imo etiam illa corpora interdictorum, quæ tempore interdicti extra locum sacrum sepulta sunt, sublata censura ad locum sacrum referenda esse, si id commodè fieri possit, docet P. Engel. §. 3. n. 96. *de sentent. Excom.* Clerici tamen & religiosi, qui interdictum servarunt, speciale privilegium habent, ut in loco etiam interdicto, absque pulsatione tamen campanarum sepeliri possint, *c. 1. de panit. & remiss.*

35 Quarto pœnæ juris statutæ in illos qui interdictum violant, sunt sequentes. 1. Clerici personaliter interdicti, vel in loco interdicto celebrantes, aut actum sui ordinis exercentes, irregulares efficiuntur, à qua irregularitate tantum summus Pontifex absolvere poterit, *c. 18. §. is vero. de sentent. excommun. in 6.* 2. Domini temporales, qui compellunt clericos in loco interdicto celebrare, vel qui antecedenter fuerunt interdicti, si jussi fuerunt exire de templo & tamen recusant, incurrunt excommunicationem, à qua pariter solus Pontifex poterit absolvere, *Clement. 2.*

d. 1. 3. Illi qui interdictos in loco sacro vel alios in loco interdicto scilicet sepelire præsumpserint, incurrunt excommunicationem, quæ tamen non est reservata Pontifici, *Clement. 1. de sepulchris.*

Denique religiosi, sive sint exempti sive non exempti, qui violant interdictum à summo Pontifice vel aliis ordinariis latum, *v. gr.* interdictos admittendo ad divina officia, subjacent excommunicationi quæ tamen non est reservata, *Clement. 1. de sentent. Excommun.*

Corollarium 1. ab interdicto 36 personali quodammodo differt interdictum ingressus in Ecclesiam, per quod aliquis prohibetur in Ecclesia divina celebrare vel audire, *c. 20. de sentent. excomm. in 6.* non tamen prohibetur quis ibidem extra tempus officii divini privatas orationes persolvere, aut extra Ecclesiam privato oratorio celebrare. Cujus interdicti frequens est mentio in jure, ut in *c. 1. & c. 2. de Genf. in 6. c. 9. de officio ordinari. in 6.* in Trident. *Sess. 6. c. 1. de reform.* ac pluribus aliis locis; & plerumque infligi solet prælatis ecclesiasticis propter eorum culpas, cum sit mitior censura, quam excommunicatio vel suspensio ab officio, ne per eam prælatus impediatur in aliis spiritualibus & temporalibus suam jurisdictionem exercere.

Corollarium 2. Cum interdicto 37 similitudinem habet cessatio à divinis, quæ tamen non est propria censura, sed potius ipsum factum, quo

quo suspenduntur organa divinæ laudis & ab ipsis divinis officiis cessatur propter gravem aliquam injuriam Ecclesiæ illatam, ut injuriantes resipiscant, & quod deliquerunt emendent. Differt igitur cessatio ab interdicto etiam quoad effectum, cum prior non afficiat personas sed tantum locum, & sic extra locum in quo à divinis cessatum est, liceat cuilibet divina audire, neque clericus irregularis efficitur, si in ipso loco cessationis divina celebraverit; quamvis cessationem violantes excommunicationi sint subjecti, *d. Clement. §. in cessationibus de sentent. excomm.*

38 Corollarium 3. Inter censuras juris, quæ per Canones & bullas Pontificias feruntur, hæc differentia constituenda est, qua colligatur, quisnam ab iis possit absolvere? quædam igitur ex his censuris sunt reservatæ & quædam non. à reservatis ordinariè & extra articulum mortis, aut specialem commissionem vel privilegium nemo absolvere potest nisi author legis & censuræ, qui sibi eandem censuram reservavit. Trident. *sess. 14. de sacrament. penit. c. 7.*

Hodie ex eodem Concilio *sess. 14. de reform. c. 6.* speciale privilegium acceperunt Episcopi, ut in omnibus censuris & irregularitatibus occultis summo Pontifici reservatis absolvere & dispensare valeant. Simile privilegium diversi religionum ordines à summo Pontifice

per specialia rescripta impetrarunt, & tempore Jubilæi omnibus confessariis concedi solet, quod privilegium tamen regulariter (nisi ex verbis privilegii aliter constare vel conjici possit de mente privilegiantis) tantum pro foro conscientiarum & interno valet, non verò in foro externo & respectu vindictæ ob culpam patratam Reipublicæ debitæ, quin taliter absolutus tum accusari tum puniri possit, & si de censura ejus in foro externo constet, pro censurato habebitur, usque dum absolutionem etiam in illo foro obtineat, sicut tradit & ex stylo Curie Romanæ aliisque rationibus probat Covarruv. *in c. alma mater de sentent. Excomm. in 6. p. 1. §. 11 n. 15* quoad censuram hominis, quæ valida supponitur, principaliter nemo absolvit alius, quam ille ille ipse, qui eam tulit, vel cui is absolvendi potestatem commiserit, & delegaverit. *c. de offic. judicis ordinari. c. 41. de rescriptis.* Si mortuus vel dignitate privatus fuerit, qui censuram tulit, non propterea expirat censura, sed jus absolvendi ad successorem devolvitur, *can. 40. caus. 11. quest. 3.* in articulo mortis, nulla quidem censura reservata est, quin eam quilibet sacerdos etiam non approbatus ad curam animarum, vel ipsamet censura affectus absolvere possit, *Trid. sess. 14. c. 7. de pen.* sed si in articulo mortis constitutus periculum evadat, nihilominus superiorem censuram ferentem accedere debet,

ut pro censura ante illata & culpa patrata satisfactionem præstet, ab eoque etiam in foro externo absolutionem impetret, quia absolutio à privato sacerdote facta, tantum valet pro foro animæ & non potest foro externo præjudicare.

39 Quod si censuræ hæcenus enarratæ vel non sufficiant, vel delictum sit nimium atrox, ad alias pœnas etiam temporales Ecclesia potest decurrere, quoad personas Ecclesiasticas, quales pœnæ sunt: 1. Pecuniaria vel subtractio fructuum beneficialium. 2. Pœna carceris, nam de jure Canonico & etiam hodierno usu judicum sæcularium, carcer non tantum est pro custodia, sed etiam pro pœna ad tempus, vel si causa capitalis sit, in perpetuum quoque adhibetur. *c. 27. de V. S. c. 3. de pœnis in 6.* 3. Verberatio seu modica castigatio corporalis, quæ non transeat in pœnam sanguinis. *c. 1. de calumniat.* 4. Privatio beneficiorum; quæ pœna aliquando ipso jure inferitur, aliquando per sententiam judicis inferri mandatur. 5. Exilium vel relegatio. *c. 1. de calumniat.* 6. Depositio,

40 est autem depositio privatio ordinum Clericalium, eaque duplex, *verbalis & realis*; prior est, quando per sententiam Pontificis (sicut Pontifex est universalis judex totius mundi) vel Episcopi (quoad Diocesanos) clerico executio suorum ordinum & promotio ad altiores in perpetuum interdicitur, qui

tamen Clericus ita verbaliter depositus, seu quod in effectu idem est, perpetuo suspensus, manet adhuc Clericus clericalibus privilegiis gaudens. *c. 10. de Judiciis.* imò post peractam pœnitentiam cum tali deposito dispensari & ordinibus suis restitui poterit.

Realis depositio communiter degradatio appellatur, privat Clericum non tantum executione ordinum, sed etiam clericali & omnibus privilegiis clericalibus, ut instar laici habeatur, ipse tamen character sacrorum ordinum, qui in anima imprimitur, indelebilis est & auferri nequit.

Fit autem degradatio cum certa solennitate juxta *c. 8. de pœnis in 6.* & quidem primò: Sententia degradationis (quæ degradatio verbalis dicitur) fertur coram certo Episcoporum numero, scilicet in degradatione Presbyteri coram sex, in degradatione Diaconi vel Subdiaconi coram tribus. *c. 4. & seq. caus. 15. quest. 7.* quorum tamen Episcoporum loco, si commodè haberi non possint hodiè ex *Trid. sess. 13. c. 4. de reform.* conceditur, ut totidem Abbates, vel in istorum etiam defectu alii Clerici in dignitate constituti intersint, quod si Clericus in minoribus constitutus degradandus sit, hanc degradationem solus Episcopus sine assistentia aliorum peragere potest. 2. Post sententiam latam degradandus sacris vestibus indutus, manibus habens librum, vas vel aliud instrumentum seu ornamentum

mentum ad ordinem suum spectans, ac si deberet in officio publicè celebrare, ad Episcopum adducendus est, cui Episcopus singula ornamenta & vestimenta singulariter aufert, incipiendo ab illo ornamento, quod in ultima ordinatione traditum fuit, & descendendo gradatim usque ad primam vestem, quæ datur in collatione tonsuræ clericalis. 3. Tunc raditur caput illius, ne clericatus vestigium remaneat, 4. in detractione insignium clericalium addenda sunt certa verba, ablationem clericatus significantia, quæ in rituali habentur, & ultimo loco hæc vel similis forma dicenda est ab Episcopo: autoritate DEI omnipotentis ac nostra, tibi auferimus habitum clericalem, deponimus, degradamus & exuimus omni ordine, beneficio & privilegio clericali &c. In hac vero solemnitate, licet degradatio sit actus ordinis, nihilominus prolatio sententiæ degradationis per speciale mandatum committi potest Vicario, actualis verò degradatio alteri Episcopo consecrato, si Episcopus ordinarius impediatur, vel consecratus non sit. 5. Post degradationem reus degradatus traditur judici sæculari, qui in actu degradationis præfens esse debet, pro eo tamen Ecclesia intercedit, ne mortem patiatur, *c. 27. de V. S.* licet etiam in *ead. cap.* dicatur: Ecclesiam debere

efficaciter intercedere, attamen per hoc verbum *efficaciter* non est intelligendum, quod Episcopus obligetur, ut reum liberet à pœna mortis, aliàs enim ipsæ leges Ecclesiasticæ frustra juberent in enormibus criminibus degradatum tradi judici sæculari secundum leges civiles puniendum; sed intercessio *efficaciter*: id est serio & ferventer facienda est, ad ostendendam mansuetudinem Ecclesiasticam, ne Episcopus faciens degradationem videatur mortem degradati desiderare.

Censuras hæctenus recensitas aliasque pœnas retuli sub imperio mero summi Pontificis, nimirum quatenus potestas hæc infligendi principaliter est penes summum Principem Ecclesiasticum, & ab eodem modus & justæ causæ in quibus decerni possint, præscribuntur, quamvis quoad potestatem communicatam & in casibus à jure determinatis hæc exequendi facultas sit etiam Episcopis concessa.

Quando autem summus Pontifex ut Princeps politicus & jure territoriali, vel Episcopi, qui sunt status Imperii Romano Germanici, exercent jurisdictionem criminalem, id non faciunt directè decernendo, aut sententiam sanguinis per se pronuntiando, sed relinquunt suis consiliariis facultatem causam rei discutiendi, sententiam ferendi ac denique eam exequendi.

§. VII.

DE POTESTATE SUMMI PONTIFICIS REMISSIVA
SIVE CONCEDENDI INDULGENTIAS.

SUMMARI A.

1. *Quid sint indulgentia.* 2. *An per indulgentias derogetur meritis Christi?* 3. *Indulgentia quotuplices sint?* 4. *Jubileum quid sit?* 5. *Indulgentia alia reales, alia locales, personales.* 6. *Quis concedere possit indulgentias?* 7. *Quid operentur indulgentia?* 8. *An summus Pontifex possit etiam pro defunctis concedere indulgentias?*

Potestatem coercendi delinquentes bene sequitur potestas remittendi pœnas spirituales temporales, DEO pro peccatis debitas, sive potestas concedendi indulgentias. Hinc

1. *Quæres 1. Quid est indulgentia?*

Resp. Remissio sive indulgentia est condonatio satisfactionis, sive temporalis pœnæ DEO debita pro peccatis. *c. 4. de pœnit. & remiss. c. 3. eod. in 6.*

Quod verò Ecclesia ex potestate clavium sibi à Christo *Matth 16.* traditarum solvit seu remittit in terris, solum etiam est in cœlis. hanc autem remissionem facit Ecclesia per singularem applicationem meritorum Christi & sanctorum ejus; nam licet Christus infinite DEO Patri suo satisfecerit pro peccatis omnibus, tamen hæc satisfactio non prodest ad remissionem peccatorum, nisi quatenus alicui applicatur vel immediate per ipsum

Christum, vel perceptionem sacramentorum, vel per Vicarium Christi Romanorum Pontificem; aliàs enim si Christus per solam satisfactionem voluisset omnibus indistinctè omnia sua peccata remittere, & securam salutem conferre, frustra peccatores non agentes fructus dignos pœnitentiæ à regno cœlorum in multis Evangelii locis exclusisset, frustra Pastori Ecclesiæ, claves ad ligandum & solvendum concessisset. &c.

Si dicas cum Protestantibus; per fictitiam indulgentiarum concessionem multum derogatur meritis Christi, quæ Pontifices insufficientia arguunt ad satisfaciendum pro peccatis totius mundi, qui tamen pro omnibus mortuus & omnes redemit.

Resp. Christum non tantum sufficienter, sed abundantissime pro peccatis nostris satisfecisse, illa ipsa tamen satisfactio Christi nobis debet per

per dispensationem Ecclesiæ & propriam nostram cooperationem immediatè applicari, imo etiam opera nostra satisfactoria non aliter vim & effectum habent, quam ex satisfactione Christi, à quo offeruntur Patri, & per quem acceptantur à Patre. ita declaravit *Trident. sess. 14. c. 8. de sacrament. penit.*

5. Quares 2. *Quotuplices sint indulgentiæ?*

Resp. indulgentiæ aliæ sunt totales sive plenariæ, aliæ partiales; priores sunt, per quas remittitur tota penitentia & satisfactio sive in hoc sive in altero sæculo sustinenda; posteriores sunt, per quas tantum pars aliqua penitentia, ut si indulgentia unius sit anni, vel septennii, vel 40. dierum, (quæ in Canonibus Carena dicitur *c. 18. de accusat.*) peragenda fuisset.

Indulgentiæ plenariæ subdividi possunt in plenarias simpliciter, quæ solam penam delent, & in Jubilæum, quod alia quoque privilegia adjuncta habet, nimirum potestatem absolvendi à censuris, à casibus reservatis, commutandi vota &c. & pro hoc ab Ecclesia institutus est annus Jubilæi, qui ante tempora Bonifacii VIII. & juxta ejus constitutionem erat annus quilibet sæcularis, sive centesimus. *Extravag. 1. de penit. & remiss. inter comm.* Deinde per *Clement. 6. & Extravag. 2. eod.* reductus est ad annum quinquagesimum, & denique per Paulum II. & Sixtum IV. determinatus est annus vigesimus

quintus. *Extravag. 4. eod.* Atque ita hodie servatur, ut recurrente semper cujusque sæculi anno 25. à primis vesperis Nativitatis usque ad primas easdem vespervas sequentis anni per totum annum Romæ celebretur Jubilæum, omnibusque Romam ad limina Apostolorum venientibus tribuatur plenissima remissio peccatorum, suspensis interim extra urbem omnibus indulgentiis plenariis pro vivis concessis, *d. Extravag. 4.* quæ tamen anno Jubilæi elapso eoisso extra Romam suum vigorem recuperant. *Layman. in Theolog. moral. Lib. 5. tr. 7. c. 8.*

Solent etiam præter hoc Jubilæum ex speciali summi Pontificis concessione plenariæ indulgentiæ ad instar Jubilæi ad certum tempus in partibus nostris concedi, quarum modus ex tenore Bullæ concessionis desumi & observari debet.

Dividuntur ulterius indulgentiæ, in personales, reales & locales. Personales directè dantur personis abstrahendo à loco *v. gr.* religiosis, fodalibus. Reales conceduntur alicui signo mobili *v. gr.* rosariis, nummismatibus, imaginibus. Locales tribuuntur certis locis & templis, non quod ea sint capacia, sed homines in talibus locis, visitatio tamen ejusmodi loci est conditio ad lucrandas tales indulgentias. Cæterum de his idem dicendum, quod de privilegiis traditur, nempe quod sequuntur personas, res aut loca, quibus conceduntur.

T

Circa

Circa indulgentias reales, quæ nummismatibus & aliis signis sacris à summo Pontifice dari solent, vel immediatè, vel delegata alicui personæ potestate indulgentias applicandi, hodie ex Decreto Innocentii X. servatur, ut tales indulgentiæ non egrediantur tertiam manum, ita ut impetrans *v. gr.* nummisma, quod indulgentiam habet, primus possit dari alteri, & iste tertio, sed ab hoc si transferatur ad alium, pereant indulgentiæ.

Quæres 3. *Quis concedere possit indulgentias?*

6 Resp. Indulgentiarum concessio primo & principaliter ad summum Pontificem spectat, cujus est dispensare thesaurum Ecclesiæ ex meritis Christi & sanctorum collectum, *Extravag. 2. de penit. & remiss. inter commun.* Dixi primo & principaliter: equidem per speciale privilegium etiam inferioribus Prælatibus potest à summo Pontifice concedi jus dandi indulgentias, sicut concessum est Episcopis in dedicatione Ecclesiæ unius anni, & in anniversario ejusdem dedicationis 40. dierum indulgentiam dare & non non amplius, sive ab uno sive à pluribus Episcopis Ecclesia consecratur. *c. 14. de penit. & remiss.* & sicut remissio sive indulgentiæ sunt actus jurisdictionis, sic solus Pontifex habens jurisdictionem universalem in totum mundum, etiam toti mundo ac omnibus indulgentias concedere potest; è contra verò cum Episcoporum li-

mitata sit jurisdictio & illud privilegium concedendi indulgentias, ideoque tales indulgentiæ non profunt nisi subditis concedentis, alienis vero tunc solum, si à propriis suis ordinariis habuerint licentiam alienæ jurisdictioni & remissioni se subjiciendi, nam prorogatio jurisdictionis in spiritualibus fieri non potest absque proprii judicis & pastoris consensu. *c. 4. de penit. & remiss. P. Engel, n. 17. eod. tit.*

Quæres 4. *Quid operentur indulgentia?*

7 Resp. Si indulgentiæ sint plenariæ, pœnæ pro peccatis debitæ totaliter remittuntur, si verò sint partiales, quales sunt indulgentiæ certi temporis *v. gr.* unius anni, habent efficaciam ad delendam pœnam tantæ temporis, non solum illam, quæ per pœnitentiam unius anni in vita factam ex pœnis purgatorii deleretur. D. Robertus König. *S. 5. n. 31. de penit. & remiss.*

Quæres 5. *An summus Pontifex non tantum pro vivis sed etiam pro defunctis possit indulgentias concedere?*

8 Resp. 1. Pontifex nequit defunctis concedere indulgentias ex vi jurisdictionis, quia in mortuos nullam habet.

Resp. 2. Summus Pontifex potest concedere indulgentias per modum suffragii defunctis applicandas, cum Christus thesaurum Ecclesiæ æque pro defunctis quam vivis dispertiendum summo Pastori reliquerit, regulariter tamen indul-

dulgentiæ à summo Pontifice concessæ, non possunt applicari defunctis, nisi hoc sit specialiter in Bulla expressum, D. König. d. l. n. 28. plura quæ requirantur ex parte illius, qui cupit indulgentias

lucrari, passim traditur à Theologis & Canonistis, neque hujus tractationis hic est, cum sufficiat delibasse potestatem concedendi indulgentias.

DISSERTATIO III.

DE

ELECTIONE ET CORONATIONE SUMMI PRINCIPIS ECCLESIASTICI.

Postquam actum est de dignitate & varia potestate summi Pontificis, congruus ordo postulat, ut sub censuram vocetur ipsamet electio Pontificia, quis nimirum ad hujus solii sublimitatem possit ascendere, aut quinam possint ad hujus Ecclesiasticæ Majestatis apicem idoneum eligere & eligendo elevare.

§. I.

QVID SIT ELECTIO PONTIFICIA, ET CUI JURI ORIGINEM SUAM DEBEAT?

SUMMARIA.

1. An sit juris divini, ut Pontifex assumatur per Electionem? 2. Solvuntur objectiones. 3. An S. Clemens fuerit à D. Petro denominatus successor in

Pontificatu. 4. An Bonifacius II. Vigiliam. Gregorius VII. Victorem III. & idem Victor Urbanum II. sibi successores in Pontificatu substituerint?

Quæres 1. Quid sit Electio Pontificia?

Electio ex communi definitione

describi potest, quod sit assumptio personæ idoneæ ad Prælaturam Ecclesiæ viduatæ per eos, qui jus suffragii

T 2